

DIALOG

KREŠŤANSKÝ DISKUSNÝ A POLEMICKÝ MESAČNÍK

12 II. ročník
/2009

VIANOCE 2009

DANIEL ILDŽA: *Nad ránom*

DANIEL ILDŽA: *Mlynárka*

DIALÓG na rok 2010

ĎAKUJEME

že DIALÓG si našiel miesto vo vašich zboroch i rodinách

TEŠI NÁS

že DIALÓG zaujal aj vás, ktorí si ho požíčiate

NEPOMÔŽE

DIALÓGU, ak chce prežiť, keď si ho požíčiate

POMÔŽE

DIALÓGU, keď si ho na rok 2010 objednáte

OBJEDNÁVKY

u zborových
distribútorov,
alebo priamo v redakcii
(+ poštovné)

DIALÓG

Pri zborových objednávkach je odporúčaná predajná cena do 2,20 €, (podľa zborových dotácií)

Individuálne objednávky:
cena + poštovné

PRIVÍTAME VAŠU POMOC, KTORÚ MÔŽETE POSLAŤ NA ÚČET:

262 104 1859/1100, špecifický symbol 1009

Redakčná rada:

Štefan Markuš, predseda
Tibor Máhrik
Bohuslav Piatko
Josef Sýkora
Rastislav Števkó

Šéfredaktor:

Bohuslav Piatko
sefredaktor@mesacnikdialog.sk

Redakcia:

Jana Hlatká (kultúra)
Jozef Uhlík (osobnosti)
Eva Bechná (Žilina)
Gabriel Gajdoš (webmajster)
e-mail: gabriel.gajdos@cb.sk

e-mail na redaktorov v tvare:
priezvisko@mesacnikdialog.sk

Jazyková úprava:

Anna Matláková

Dizajn a grafické spracovanie:

Martin Piatko

Adresa redakcie:

Dialóg, Živnostenská 2, 811 06 Bratislava,
č. tel.: 02 207 11 468
e-mail: dialog@mesacnikdialog.sk
web: www.mesacnikdialog.sk

Vydavateľ:

Media Svatava, spol. s r.o.

Tlač: Transmedic Slovakia, s.r.o.

Predná strana obálky:

JURAJ HOVORKA: Anjel s nalomeným krídlom, bronz (Bohuslav Čičel)

Zadná strana obálky:

PAVOL PIATKO: Zimné pohladenie

EV: 2670/08

ISSN: 1337-6985

OBSAH

4	MILÉNIUM UKRYTÉ V TÓNOCH III (Tichá noc! svätá noc!) Tibor Máhrik
7	DETI MENŠIEHO BOHA Emil Komárik
8	OKNO DO RODINY A TVORBY Luba a Juraj Hovorkovci
15	NIČ A ZRKADLO Simon Evin
16	POVIEDKY Simon Betina
18	BÁSNE František Pastirčák
21	PIESEŇ A VIANOCE Jana Nagajová
21	KAREL KOLMAN
22	ZO STRASTI K RADOSTI Magdaléna Pangracová
24	BRUSELSKÉ IMPRESIE Štefan Markuš
27	DIALÓG MLADÝCH (Umelecké Vianoce)

VIANOCE mystéria zbavené

Vianoce sú viac ako ozdobená borovica, smažené ryby, rozbaľovanie darčiekov, či zopakovanie kolied. Presahujú aj sentimentálne pocity pri štedrovečernej večeri. Čo vlastne oslavujeme? Mystérium Vianoc? Staršia generácia si pamätá časy, keď „tmárske maniere“ občanov, aj účasť na kresťanských predvianočných akciách sa zapisovali do kádrových spisov. Kresťanské Vianoce komunisti zosmiešňovali. Chceli betlehemske tajomstvo nahradiť dňom zimného slnovratu. Kresťanské Vianoce aj v dobe násilnej ateizácie boli výzvou, lebo mystérium betlehemskej udalosti z mysle ľudí nešlo vymazať. Spomínam si na študentské časy, keď v pražskom chráme sv. Jakuba zneli české koledy. Ľudové tradície boli vhodnými prostriedkami, ktoré oživovali zvedavosť a otvárali otázku: „Aké tajomstvo ukrývajú Vianoce?“

„Študenti, čítajte evanjelium!“ – zaznelo z homílie polnočnej omše, aj v dobe komunistického temna. Evanjelista Lukáš nám pripomína, ako sa o narodení Mesiáša dozvedeli obyčajní pastieri. Nomádi, ktorí pred svetským súdom v Palestíne nemohli ani svedčiť, sa stali svedkami nebeského zjavenia a vypočuli si správu o tajomnom vtelení Boha do ľudskej podoby. Anjeli oznamovali vzrušujúcu udalosť pastierom – ľuďom bez identity.

Honelníci na betlehemskej lúke videli otvorené nebo a neočakávanú udalosť vnímali ako okamžik ich konca. Nebeský posol ich však oslovil vo vlastnom jazyku a vyslovené slová zmenili strach a predzvesť záhuby na nádej. „Nebojte sa!“ V Betleheme sa udial zázrak zázrakov. Ľudstvu sa narodil kráľ. Spasiteľ!

Anjeli sa vrátili do neba. Splašené stádo a brechajúcich psov pohltila tmavá, palestínska noc. V skromnej kolibe zneli vzrušené hlasy pastierov, lebo echo tajomnej správy sa neutlmilo. Niečo má byť znamením. Aha! Nemluvniatko v jasliach a plienky. Tej noci sa v regióne narodilo určite viac detí, ale len jedno medzi zvieratami. Žeby v niektorej betlehemskej maštali? Možno dieťa podľa takej adresy spoľahlivo nájsť? Napriek absurdite anjelovej zvesti, sa pastieri pobrali do mesta. Opustili stádo. Divá zver už nezaútočí, veď hľa, už svitá. Psy postrážia stádo. Rozhodli sa a šli.

Počín betlehemských pastierov je predlohou, ako reagovať na správu o príchode Božieho syna na Zem. Zážitok z lúky menil pocity zodpovednosti za stádo. Presvedčiť sa, že ožiarené nebo nebola halucinácia bolo v danom okamihu prioritou. Osobné stretnutie s kráľom nemožno ničím iným nahradiť. Tu si kladieme kľúčovú otázku: „Môžeme aj my, ľudia 21. storočia, nájsť živého Boha?“ Odpoveď existuje v kontexte akcie-schopnosti pastierov. Neschopnosť zanechať veci, o ktorých si myslíme, že sú v živote nenahraditeľné, znižuje šancu osobného kontaktu s Bohom. Bez „zanechania stáda na poli“, niet stretnutia so živým Spasiteľom. Uvedomujeme si obťažnosť tejto metafory? Skúsenosť pastierov ústi do pokračovania, ktoré sa deje mimo lokality maštale. Na spiatocnej ceste sa zmenili na zvestovateľov. Oslavovali Boha. Zrejme aj za ochranu zanechaného stáda. Boh chráni ľudskú existenciu a vracia mnohonásobne to, čo sme pre Neho pripravení zanechať. Stretnutie s Kristom, Pánom sveta nemožno utajiť. Krásu odhaleného mystéria Vianoc si nemôžeme sprivatizovať. A ani my, ľudia 21. storočia, sa nemusíme hanbiť za ono mystérium, ale pokojne a s vďakou si ho pripomínať, aj v duchu našich tradícií.

ŠTEFAN MARKUŠ (Cirkev bratská, Bratislava.)

Dilemy ukryté v tónoch III

TICHÁ NOC! SVÄTÁ NOC!

TIBOR MÁHRIK

(Zakladateľ a niekoľkoročný dirigent celoslovenského spevokolu EBEN EZER, istý čas viedol chválospevovú skupinu v CB Levice. Tri mesiace slúžil ako riaditeľ hudby v zbore High Kirk Ballymena v Severnom Írsku.)

Vianoce majú v sebe čosi čarovné. Vŕzganie snehu pod nohami, príjemne chladný vzduch a najmä vyzdobené stromčeky, to všetko dotvára atmosféru, ktorá pohne zvláštnym chvením dušou každého človeka. Deti viac čakajú na to, aké to pri stromčeku bude, dospelí viac na to, aké to bolo. Jedni plní snov a túžob, druhí plní spomienok a návratov do vlastného detstva, spolu s tretími túžia si svoj skrytý svet vianočnej poézie zachovať čo najdlhšie. Demolačná sila Santa Clausov trápne pobežujúcich po uliciach väčších miest, prípadne od novembra stereotypne sa klátiacich z boka na bok vo výkladoch obchodných centier, je však nebezpečná. Uniknúť pred pretlakom piesní ala „We wish you a Merry Christmas“ je utopické rovnako, ako úsilie vyhnúť sa komercii. Žijeme život, kde je všetko dostupné. Stačí vystrieť ruku. Zdá sa však, že hlbiny posolstva piesne „Stille nacht! Heilige nacht!“ sa takto vystretej ruke ešte viac vzdialia...

Polnočná

Na svojej štedrovečernej potulke polnočným mestom som zašiel do kostola v centre mesta, kde žijem. Bolo plno. Práve som úspešne našiel miesto v medzidverí, keď sa hlavné svetlá chrámovej lode vyplli a priestor vyplnila organová predohra k piesni Tichá noc – a – blikot stoviek sviečok. Vpredu už začali ľudia spievať, tu, vzadu, ešte neprestali rozprávať. Porozhladol som sa. Tých 40–60 tvárí, ktoré som rozpoznať patrili väčšinou mládeži. Pri druhej strofe niekde nablízku cinkla fľaša. Po speve textu „sladký Ježiško spí“ ktosi povedal, že marylša je sladšia... Keď sa ktorási dievčina spýtala, či tým myslel Ježišovu matku, ozval sa skupinový výbuch smiechu. V zadnej časti lode tak vznikol veľmi nepríjemný doplnok k záverečným tónom piesne, čo spozorovali aj viacerí vpredu. Obzerali sa márne. V takej mase a prítmi nebolo možné určiť, odkiaľ sa ten nepokoj šíri. Pociťil som vnútornú bolesť. Vyšiel som radšej von. Takéto aranžmán naozaj nemusím...

Oberndorf

Historické záznamy z Rakúskeho mestečka Oberndorf hovoria o úplne inej atmosfére, ktorá zavládla na Vianoce 1818 počas polnočnej omše v kostole sv. Mikuláša. Tamojší farár Joseph Mohr ich učil novú pieseň. Pred dvoma rokmi sám napísal jej text a až teraz jeho priateľ, Franz Xaver Gruber, dirigent farského zboru, ho vložil do tónov.

Tá melódia uchvátila všetkých. Nevadilo, že pán farár hral na gitare a organ stíchol. Pieseň obletela v krátkom čase celý svet. Jej slová zazneli na kráľovských dvoroch Európy, vypočul si ju aj ruský cár Alexander I., dobyla aj Ameriku. Orchestrálne úpravy, jazzové podoby a nástrojové formácie od výmyslu sveta rok čo rok oživujú posolstvo piesne prelozenej do viac ako 300 jazykov celého sveta. Poznajú ju ľudia rôznych vierovyznaní aj agnosticí. Aj po 191 rokoch je celebritou medzi celebritami! Nepotrebovala k tomu založenie nadácii, šírila sa bez bilboardov a masívnej reklamy v médiách, nepreslávila ju Bratislavská lýra ani Superstar. Pieseň má totiž obrovskú moc. Ak je dobrá. Výpovedná sila hudby ide naprieč kultúrami a civilizáciami. Ak je dobrá. A pieseň „Stille Nacht! Heilige Nacht!“ takou piesňou je. Prečo?

Vertikála a horizontála

Nie je spev ako spev. Je rozdiel, keď ľudia povedia: „Podme si zaspievať!“ alebo „Podme Mu zaspievať!“. Pokiaľ v prvom prípade je v centre človek, jeho pocity, nálady, vnímanie sveta, možno hovoriť v lepšom prípade popri kultúrnom aj o sociálnom rozmere, veď ak si ľudia spolu zaspievajú, zaiste to buduje aj ich sociálny rozmer. Vidíme to nielen na zábavách, pri folklóre, ale aj na športových štadiónoch, či v armáde, alebo v krčme. Iná je situácia, ak je v centre obsahu piesne Boh, ku ktorému navyiac ➤➤

Тихая ночь, дивная ночь!

rusky

Тихая ночь, дивная ночь!
Дремлет все, лишь не спит
В благоговенье святая чета;
Чудным Младенцем полны их сердца,
Радость в душе их горит.
Радость в душе их горит.

Тихая ночь, дивная ночь!
Глас с небес возвестил:
Радуйтесь, ныне родился Христос,
Мир и спасение всем Он принес,
Свыше нас Свет посетил!
Свыше нас Свет посетил!

Тихая ночь, дивная ночь!
К небу нас Бог призвал,
О, да откроются наши сердца
И да прославят Его все уста,
Он нам Спасителя дал.
Он нам Спасителя дал.

Tichá noc

Tichá noc, svätá noc!
Všetko spí, všetko sní,
sám len svätý bdie dôverný pár,
stráží Dieťaťko, nebeský dar.
Sladký Ježiško spí, sní,
nebeský ticho spí, sní.

Tichá noc, svätá noc!
Anjeli zleteli,
najprv pastierom podali zvesť,
ktorá svetom dnes dáva sa niesť:
Kristus, Spasiteľ je tu,
Tešiteľ sveta je tu!

Tichá noc, svätá noc!
Nežná tvár, lásky žiar
božsky rozsievá v jasičkách tam:
bije záchranná hodina nám
v tvojom zrození, Boh, Syn,
Ježiško, Láska, Boh Syn!

شب آرام

شب آرام شب مقدس

همه سکوت همه روشنی

اطراف نو، مادر باکره و کودک

نورادی بسبار لطیف و مهربان

خوابیده در آرامشی عمیق

خوابیده در آرامشی عمیق

شب آرام شب مقدس

چوپانان در نظریه هجیان در آمدند

باریکه های نور دورادور از بهشت

بصورت ملکوتی حمد خدا را میگویند

مسیح منجی به دنیا می آید

مسیح منجی به دنیا می آید

شب آرام شب مقدس

عده خدا، نور ناب را دوست دارد

نوار از چهره مقدس پراکنده می شود

و خوشی بهای بخش را نوید میدهد

مسیح، لرد، در تولدت

مسیح، لرد، در تولدت

Stille Nacht!

nemecky

Stille Nacht! Heil'ge Nacht!
Alles schläft; einsam wacht
Nur das traute hoch heilige Paar.
Holder Knab' im lockigen Haar,
|: Schlafe in himmlischer Ruh! :|

Stille Nacht! Heil'ge Nacht!
Gottes Sohn, o wie lacht
Lieb' aus deinem göttlichen Mund,
Da uns schlägt die rettende Stund'.
|: Jesus in deiner Geburt! :|

Stille Nacht! Heil'ge Nacht!
Die der Welt Heil gebracht,
Aus des Himmels goldenen Höhn,
Uns der Gnaden Fülle läßt sehn,
|: Jesum in Menschengestalt! :|

Stille Nacht! Heil'ge Nacht!
Wo sich heut alle Macht
Väterlicher Liebe ergoß,
Und als Bruder huldvoll umschloß
|: Jesus die Völker der Welt! :|

Stille Nacht! Heil'ge Nacht!
Lange schon uns bedacht,
Als der Herr vom Grimme befreit
In der Väter urgrauer Zeit
|: Aller Welt Schonung verhielt! :|

Stille Nacht! Heil'ge Nacht!
Hirten erst kundgemacht
Durch der Engel Alleluja,
Tönt es laut bei Ferne und Nah:
|: "Jesus der Retter ist da!" :|

Busuku obuhle

Busuku obuhle.
Kuthulile konke nya.
Emuzini eBethlehema,
uMsindisi azelwe kuwo.
Akadunyiswe uJesu!
Akadunyisw' uJesu!

Busuku obuhle,
abelusi nampaya
bethandaza eBethlehema,
Nengelosi zihuba zithi:
"Gloria, Gloria, Gloria
in excelsis Deo."

Busuku obuhle,
uMsindisi nanguya.
Eze kithi eBethlehema,
Uze kusisindisa thina.
Asimdumise simbonge
kuze kube nini.

平安夜

čínsky

平安夜，圣善夜！
万暗中，光华射，
照着圣母也照着圣婴，
多少慈祥和多少天真，
静享天赐安眠，静享天赐安眠。

平安夜，圣善夜！
牧羊人，在旷野，
忽然看见了天上光华，
听见天军唱哈利路亚，
救主今夜降生，救主今夜降生！

平安夜，圣善夜！
神子爱，光皎洁，
救赎宏恩的黎明来到，
圣容发出来荣光普照，
耶稣我主降生，耶稣我主降生！

môže smerovať vedomé i podvedomé úsilie spievajúcich. Texty takýchto piesní zvyčajne vyjadrujú nielen činy Božie v dejinách a ich význam pre človeka, ale aj ich ľudskú reflexiu, porozumenie tajomstvám Božím, alebo veľmi osobné vyznanie dôvery autora k Pánu Bohu. Pokiaľ texty starších piesní spred viac ako 100 rokov mali prevažne edifikačný (má rozhodujúci vplyv) charakter a boli viac teocentrické, súčasné worshipy prinášajú prevažne texty intimity ľudského prežívania duchovna s antropocentrickou orientáciou, čo nie je dobré.

Zdá sa, že text piesne *Tichá noc* výborne premostuje obidve dimenzie horizontály i vertikály. Vyjadrenie ako „Anjeli oznámili pastierom“ – je ukázkou tej objektívnej roviny, kde sa ospevujú historické udalosti, ktoré sa udiali. Edifikačný rozmer zaznieva najmä v piatej strofe, kde sa spieva o Božom pláne zachrániť človeka a o Kristovi, ktorý zachraňuje všetky národy. Skvelý jazyk nádhornej poézie atmosféry príchodu Boha na zem priam človeka vtahuje do deja a stavia ho pred vnútorné rozhodnutie – Boh prišiel na zem kvôli tebe – kde si ty? Čo spravíš s tým? Ako zareaguješ na Božiu iniciatívu? Pozoruhodné je, že v celom texte nenájdeme antropocentrickú perspektívu v štýle: „ja“ vidím Ježiša v náručí matky..., „ja“ žasnem nad anjeli..., „ja“ sa pridám k nebeskému spevu... a podobne. Dominujúcim princípom pri tvorbe duchovnej piesne nemôže byť to, čo si „ja“ o Božom dianí myslím, ako „ja“ hodnotím najväčší zázrak v dejinách ľudstva a pod. V premýšľaní človeka a reflektovaní nadčasových súradníc má byť dôležitý Boh, nie narcistické zrkadlenie samého seba.

Tajomstvo úspešnosti tejto piesne netkvie len vo výborom texte, ale aj hudobnej kvalite. Pokúsme sa trochu nazrieť do autorskej kuchyne. Kompozícia melódie je mimoriadne vydarená už tým, aký má pokojný a prirodzený rytmus, potrebnú symetriu, ktorá evokuje pocit hojdaní napr. detskej kolísky. Žiadne nečakané zvraty, vybočenia. Spevák tuší, kde sa nadýchne a všetko zvládne v pokoji, prirodzene. Pieseň má navyše motív, ktorý oslovuje, ľahko sa pamätá a nesie v sebe atmosféru snehových vločiek letiacich na zem – melódia padá zhora dole. Melodický vrchol krátko pred upokojujúcim záverom je ľahko spievateľný a posúva symbolickú reč zhudobnenej myšlienky vločky padajúcej z oblakov na zem do vyššej roviny večného slova „logos“, ktoré sa stalo „telom“; teda Boh z neba zostúpil na zem medzi ľudí. Úžasný je práve záver piesne. Celá pieseň, ktorá je v tónine D dur, sa totiž akoby celý čas vznáša nad základným tónom D a až v úplnom závere „dosadne“ práve na tón D v úžasnom klude a stabilite, podobne ako vločka, ktorá až po rôznom klesaní a opätovnom stúpaní konečne sadne mäkučko na svoje miesto na zemi. Melódia je samonosná do takej miery, že sa poľahky spieva aj bez doprovodu akéhokoľvek nástroja a pritom speváci nemajú pocit „prázdna“ alebo „nudy“, pretože samotná melódia vytvára harmóniu. Práve to mnohým súčasným piesňam chýba, čím sa stávajú ťažko zapamätateľné a bez hudobného nástroja takmer nespievateľné. Franzovi Gruberovi sa teda aj po hudobnej stránke podarila pieseň par excellence, ktorá má všetkých 5p.

Skrytý svet

Sila textov duchovných piesní spočíva aj v tom, že slová sú poeticky natoľko výpovedné, že sugestívne poukazujú na svet, ktorý ich presahuje. Výborne to vyjadril John Piper: „*Realita Boha a Krista, stvorenie a spása, nebo a zem... to si vyžaduje viac než diskusiu, analýzu, teologický opis; to si vyžaduje poéziu, pieseň a hudbu. Spev je to, čím kresťania vyjadria Bohu, že ľudská myseľ je nedostatočná postihnúť jeho veľkosť.*“ Vianoce sú sviatky, počas ktorých ľudské analýzy viac ako inokedy narážajú na strop svojich možností, veď sme konfrontovaní s láskou, ktorá sa vymýka akejkoli ľudskej skúsenosti. Možno je viac na mieste zmlknúť, skôr načúvať, premýšľať, spievať a hudbou vnímať posolstvo Vianoc o skrytom svete duchovnej reality. Boh, ktorý prebýva v neprístupnom svetle, hovorí Písmom, sa stal viditeľný. Jeho všemocnosť zobrala podobu detskej bezmocnosti. Svätý vstúpil do davu hriešnych, aby zomrel namiesto nich, hoci sám zomrieť nemusel. V plnosti času Boh poslal svojho Syna na svet... Tam niekde smeruje originál textu najznámejšej vianočnej piesne na svete, nie k Jozefovi, ani k Márii, ani k maštali, ako sa to niekedy pri preklade do iných jazykov stáva, čo je na škodu tým, ktorí ju spievajú i počúvajú. Dobrá duchovná pieseň posúva našu pozornosť za horizont vlastného textu. K biblickým prorokom, zasľúbeniam Božím, veď žijeme život, ktorý má smerovanie k bodu, ktorý nie je neznámy, hoci jeho dátum je veľkou neznámou.

Opäť v chráme

Vyššie spomínaná skúsenosť z polnočnej je pre mňa symbolickým obrazom našej spoločnosti. Žijeme tu spolu mladí i starí, milovníci starých piesní, vyznávači popu i protagonisti alternatívy. Oblečení v elegantných šatách, v športovom, ale tiež celí v čiernom a s reťazami. S pedantným mejkapom, ale aj s pírsingom, kde sa len dá. Niekde sa spieva na slávu Boha, inde je smiech a dobrá zábava, keď sa spomenie Boh. Tak ako v tom chráme. Zistiť, odkiaľ sa šíri zlo, arogancia a nezájum, nie je v tom šere možné, ale všetci ho cítime, poznáme, pozorujeme, stretávame sa s ním. Nad nami je však klenba chrámu, ktorá nás spája, nie rozdeľuje! Vianočné posolstvo je všetkým na dosah ruky, blízko je každému z nás. Nespoznať ho však ten, kto vystrie svoju ruku ako v supermarkete s motívom – „Ja chcem! Ja si to vezmem.“, ale tohto druhu tajomstva sa dotkne skôr ten, kto vystrie svoju ruku s otázkou v srdci – „Čo chceš? Som ochotný ti dať.“ Ruky možno vystierať rôznym spôsobom. Blahoslavenejšie je dať, než brať. Navyše, to najlepšie, čo v chráme možno spraviť, je pokľaknúť a vystrieť svoje ruky hore, k Nemu. Prázdne, aby On ich naplnil. Slabé, aby On ich posilnil. K Nemu, aby On nás viedol. Hore, pretože odtiaľ prišiel, tam sa vrátil a odtiaľ znovu príde. O tom už Franz Gruber síce nespieva vo svojej skvelej piesni, ale o tom ani nepochyboval. Triáda úvah o speve a hudbe končí. Spev a hudba ako i tvorba našťastie nie. Zvlášť tá, ktorou tu na zemi uctieujeme Pána v nebi. Formy môžu byť rôzne, cieľ však jeden. V chráme tohto života je každý pozvaný pridať sa k spievajúcim. Aj tí, ktorí spievať nevedia. ■

DETI MENŠIEHO BOHA

EMIL KOMÁRIK (Autor je vysokoškolským učiteľom.)

Woody Allen svojho času natočil film, ktorý sa v origináli volá *Deti menšieho Boha*. Pred nejakým časom som si vypočul vyznanie viery jedného, napohľad celkom vzdelaného dôchodcu, ktorý vyslovil ľútosť nad tým, že to vtedy Hitler nevyhral, lebo by sme teraz nemali žiadne problémy so Židmi, Čechmi a Cigánmi, nespokojnosť s tým, že ľudia majú čosi proti Sovietskemu zväzu, veď kým tu boli Rusi, tak bolo dosť všetkého a nenávisť voči Američanom, ktorí všetko u nás pokazili tým, že sem priniesli drogy, kriminalitu a pornografiu.

Čo myslíte, akého boha asi uctieva tento muž? Hitler, boh jeho mladosti, i Stalin, boh jeho zreých rokov sklamali, ukázali sa ako menší bohovia. Oboch porazili. A tak mu už zostala iba nenávisť voči tým, ktorí jeho bohov premohli.

Slovensko je kresťanská krajina a chcelo by sa veriť, že všetci uctievať jedného a toho istého veľkého Boha, ale všetci vieme, že to nie je pravda. Všetci vieme, že ľudia okolo nás majú svojich menších bohov, ktorých berú ďaleko vážnejšie ako Boha, o ktorom sa káže v kostoloch.

Boh „ja“

Široko uctievaným bohom v našej krajine je boh nazvaný „ja“. Uctievanie seba samého, svojej krásy, sily, inteligencie, múdrosti, je veľmi obľúbenou formou náboženstva, aj keď každý z nás podvedome tuší, že dôvera v seba samého sa končí prvým infarktom. A kdesi v hĺbke duše leží strach. Istý stranícky funkcionár okresného formátu z čias nedávno minulých ochorel tak vážne, že mu lekári dávali pár týždňov života. Zavolať si teda kňaza, vyzdrael. Keď si ho potom predvolali na výbor a tvrdo ho za jeho konanie kritizovali, odpovedal: „Máte pravdu, súdruhovia. Zaprel som všetko, čomu som celý život veril. Ale súdruhovia, vy ste ešte neumierali.“

Boh „stádo“

Ďalším obľúbeným menším bohom je stádo. „Nás mnoho, šapkami ubjom“, bolo obľúbené sovietske vyznanie viery až do chvíle, kým nestáli tvárou v tvár nemeckým tankom. Lebo, ak je nás mnoho, potom musia byť aj oni a ich môže byť ešte viac. Stádo dáva kúsok istoty, ale hlavne dáva veľa strachu.

Boh „peniaze“

Netreba sa ani veľmi ďaleko obzerať, aby človek zbadal, že existujú ľudia, ktorí veria v peniaze, spoliehajú sa na peniaze, milujú peniaze, túžia po peniazoch a celú svoju nádej do peňazí vkladajú. Ak ich nemajú, závidia tým, čo ich majú, ak ich majú, chcú mať stále viac a ak o ne prídu, ich život stráca zmysel, strieľajú si do spánku alebo skáču z desiateho poschodia.

Boh „láska“

Sú ľudia, ktorí veria v lásku. Túžia po láske, po ideálnom

splynutí duší, putujú od jednej ženy k druhej, od jedného muža k druhému, nechávajú za sebou zlomené životy, opustené deti a hľadajú pravú lásku. Jedna manželka mi pred rozvodom s plačom rozprávala, ako sa z manželom brali z veľkej lásky a aký mali nádherný sen, že ich láska sa naplní, keď budú mať byt, auto, záhradu, dve deti a že potom už budú žiť ako dva holúbky. Skutočne im sen vydržal takmer dvanásť rokov. A keď už mali všetko, čo si k svojej láske vysnívali, manžel si našiel druhú ženu.

Boh „šťastie“

Sú ľudia, ktorí veria v šťastie. Už tuším americká deklarácia nezávislosti konštatuje, že k samo sebou sa rozumejúcim právam človeka patrí i právo na hľadanie šťastia. Nespomínam si, že by niekde bolo čo i len zmienené právo človeka na nachádzanie šťastia. So šťastím je ten problém, že si ho uvedomujeme obvykle až potom, keď sme oň prišli. Ako ona povestná „muška jenom zlatá“ je skôr záležitosťou pamäti, ako zážitku. Iste, sú chvíle, ktoré sú také krásne, že by sme chceli, aby trvali večnosť, ale sú to naozaj len chvíle a kto by chcel, aby trvali neustále, alebo aby sa opakovali veľmi často, má spravidla smolu. Stretol som chlapa, ktorý si objednal pivo, na ktoré nemal dosť peňazí, ale zato mal hlbokú vnútornú istotu, že čoskoro bude môcť reštauráciu kúpiť i s personálom. Keď som sa ho spýtal odkiaľ peniaze zoberie, so všetkou vážnosťou ma uistil, že už čoskoro vyhrá obrovskú sumu v športke. Všetci tí, ktorí zruinovali svoje rodiny v herniach, ktorí sa stali závislými na alkohole a drogách, nechceli pôvodne nič iného, len trochu šťastia, viac šťastia a ešte viac šťastia.

Bohovia

Je mnoho bohov, ktorým sa koríme. Možno aj my sme deti niektorého menšieho boha. Dá sa to poznať pomerne jednoducho. To, čo menší bohovia dávajú svojim deťom do daru, je pocit úzkosti, prázdnoty, vylúčenosti a akási hlboká nespokojnosť s tým, čo som a čo sa so mnou deje. Tento článok je určený tým, ktorí už niečo z toho precítili sami na sebe a vedia o čom je reč.

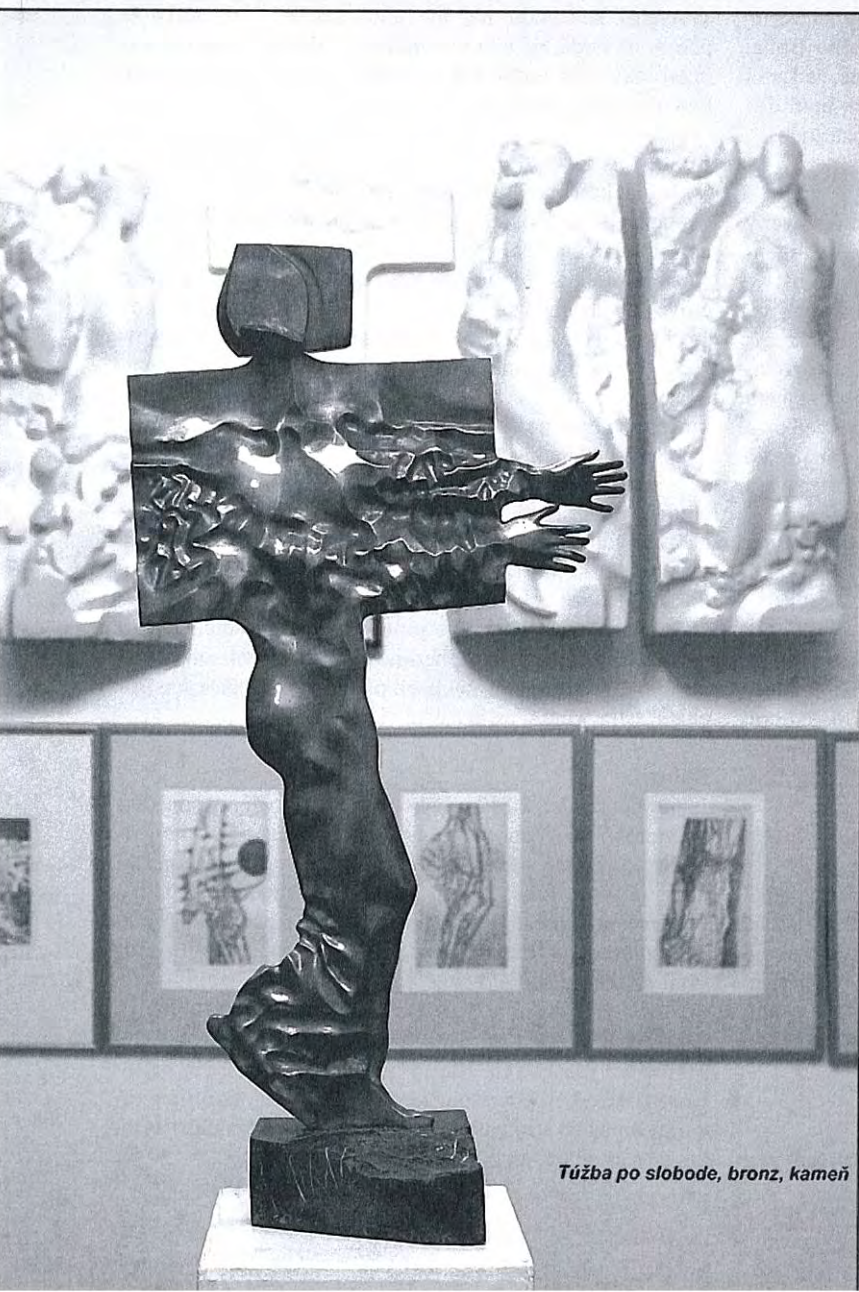
Boh „Boh“

Máme pre vás správu. Nie sú menší bohovia. Je len veľký Boh. Živý, skutočný Boh, stvoriteľ, vládca vesmíru a záchranca našich stratených životov. A on sa dáva najst tým, ktorí ho hľadajú, ak ho hľadajú úprimne. ■

OKNO DO RODINY A TVORBY SOCHÁRA

Na adventnej návšteve u manželov
ĽUBY a JURAJA HOVORKOVCOV
bol BOHUSLAV PIATKO.

Foto: BOHUSLAV ČÍČEL

Túžba po slobode, bronz, kameň

Slepá ulička. Okolo veže panelákov. Veľká záhrada do strán, pod stránou dom. Ticho, len napadané lístie šuští pod nohami. Miesto, kde býva akademický sochár Juraj Hovorka s manželkou Ľubkou a v hornej časti domu syn s rodinou je naozaj oázou pokoja uprostred mesta. Keď však chcete hovoriť s Jurajom, treba sa ohlásiť vopred, aby ste ho nevyrušili pri práci. Každý deň totiž ešte tento vitálny osemdesiatročný sochár pracuje v ateliéri. Pri prvej návšteve fotograf Bohuš Číčel len nafotil niekoľko sôch, ktoré sú súčasťou tohto rozhovoru, na druhú som už išiel s diktafónom sám. Keď vojdete k Hovorkovcom, nevojdete do domu, ale do galérie. Okrem sôch domáceho pána vás na stenách privítajú diela najvýznamnejších slovenských výtvarníkov, Kompánka, Cipára, Jankoviča, celý kút venovaný Albínovi Brunovskému a mnoho ďalších. Sadli sme si, Ľubka zapálila sviečku na veľkom adventnom venci, ktorý sama vyrobila, položila na stôl Bibliu a štrúdľu a rozhovor sa mohol začať.

Manželia Juraj a Ľuba Hovorkovci

Čo znamenajú Vianoce pre Hovorkovcov?

Ľ. Hovorková: Je to jeden z najväčších kresťanských sviatkov a tak sa k nemu správame. Už tým, že na Vianoce je atmosféra vonku vážnejšia, aj plná rozporov (konzum a pohanské zvyky), sa viacej človek zameriava na svoje vnútro. Okrem toho, že sa čistí dom v príprave na sviatky, čistí sa aj vnútro človeka. Pripravujeme sa na sviatky, aby sme prijali zvest' o narodení Pána Ježiša, ktorý sa nenarodil len ako malé ľudské dieťa, ale narodil sa ako Boh do našich životov. Vďaka za to, že až do našej staroby môžeme tejto úžasnej zvesti veriť a že sa aj naplňa v našom živote. A nielen v našom, ale aj v živote našich detí a vnúčat. Som šťastná, že všetci prijali túto zvest' Vianoc.

Ako sa vás dotýka zhon predvianočnej nákupnej horúčky?

Ľ. Hovorková: Považujem darček pod stromčekom za potrebný. My sme boli obdarováni Pánom Ježišom a vzájomne sa tiež chceme obdarovať, spraviť si radosť. Zo začiatku, keď sme mali ešte menšie deti, jedenkrát sme chceli spraviť Vianoce bez darčiekov. Mali sme len stromček, na ňom gule a salónky, no pod ním nič. Chceli sme si vychutnať Vianoce bez predvianočného nákupného chaosu. A tak sa stalo, že pri čítaní príbehu z Lukáša som hodila pohľad na stromček a zbadala som, že sa na

ňom niečo trbliece. Sedeli sme pri stole siedmi aj s mojimi rodičmi a na stromčeku bolo sedem malých balíčkov. Nevydržala som a jeden som otvorila. V každom bola zabalená jedna korunka. K balíčkom sa priznala naša päťročná dcéra, ktorá to vysvetlila slovami, že keď sme takí chudobní a nemáme na darčeky, tak aspoň ona pre nás všetkých chcela pripraviť nejakú radosť... – Pripravila radosť tak, ako to chápala svojím detským rozumčekom.

Spýtal som sa aj preto, lebo sa v našich kruhoch neraz stretávam s názorom, že všetky tradície okolo Vianoc sú pohanské a darčeky sú symbolom mamonu, ktoré narúšajú to hlavné – zvest' o narodení Pána Ježiša.

J. Hovorka: Ja sám nosím v sebe akýsi dvojaký pohľad na Vianoce. Na jednej strane je to úžasný, historický prienik do života našej zeme – narodenie Syna Božieho. To sa rozumom ani nedá pochopiť, ako Boh musel milovať človeka, že poslal na svet svojho Syna s jasným poslaním, lebo vedel, čo sa s ním stane. Tento duchovný rozmer môžeme prijať len vierou. Ten druhý je pohľad na Vianoce, kde chceme jeden druhému urobiť radosť. No niekedy sa netrafíme, nespravíme radosť, ale prinesieme sklamanie. Keď som robil plastiku anjela, lebo anjel prišiel a zvestoval pokoj a radosť, tak som mu zámerne jedno krídlo

nalomil. *Anjel s nalomeným krídlom* (na obálke časopisu). Také sa mi totiž zdajú aj súčasné Vianoce – sú akési nalomené ľudskou deformáciou, konzumom, ktorý neraz prevláda, a v ktorom nám uniká pravá podstata Vianoc. Príbeh s našou dcérou, ktorý spomínala Ľubka, ma zahabil. My dospelí vieme prežívať to duchovno, nepotrebujeme ani darčeky, ale dieťa to nechápe. Do detskej atmosféry Vianoc patrí radosť z darčeka. Keď pod stromčekom nič nie je, dieťa, možno v škole, medzi kamarátmi trpí, keď sa nemá čím pochváliť. Ja som potom aj napísal úvahu pod názvom: *Keby sa Vianoce nekonali*.

Priniesli ste si z detstva nejakú osobitnú spomienku na Vianočné sviatky?

J. Hovorka: My sme doma nejaké veľké tradície nepestovali, hoci vždy sme sa tešili, čo dostaneme pod stromček.

Ľ. Hovorková: Ja mám jednu silnú spomienku. Veľmi dlho sa nám deťom hovorilo, že stromček a darčeky prinášajú anjeli. A doteraz si pamätám, ako sme sedávali v kuchyni a maminka zrazu povedala: Počuli ste zvonček? Anjel zazvonil, že môžeme prisadnúť k večeri, stíšiť sa k modlitbe a potom ísť ku stromčeku. A ja dodnes počujem tú moju maminku, ako hovorí: „Počuli ste toho anjela, že už zazvonil?“ A dodnes nosím v mysli zvuk toho zvončeka. ➤

JURAJ HOVORKA, AKADEMICKÝ SOCHÁR

Narodil sa 17. 5. 1926 vo Vikýřovi-
ciach na Morave. Výtvarné štúdiá:
Olomouc (1946–48, Ústav výtvarnej
výchovy FF Univerzity Palackého),
Hořice (1978–51 Kamenosochárska
škola), Bratislava (1951–56, VŠVÚ,
oddelenie figurálneho sochárstva
u prof. J. Kostku).

Po štúdiách sa natrvalo usa-
dil v Bratislave. S manželkou Lú-
bou majú tri deti: Miroslava (1957),
Radovan (1959) a Nataša (1961).
Sú členmi Bratskej jednoty baptistov
na Slovensku.

Výtvarná kritika v skratke vyme-
ňuje jeho tvorbu takto: „Sochár, ume-
lec širokého spektra tvorivých aktivít:
Komorná a voľná plastika, reliéfná
tvorba, kresba; maľba, grafika, šperk.
Realizácie monumentálnych diel v ar-
chitektúre (Fontána družby na ná-
mestí Slobody v Bratislave, fontána
pred NR SR a mnohé ďalšie), solitéry
v prírodnom prostredí. Dominantné
modelovanie a plastiky v bronz, so-
chy z dreva, kameňa (mramor) a ko-
vov.

Tematické inšpirácie: história (Bí-
blické motívy Starého a Nového zá-
kona, antická mytológia), súčasnosť
a vízie budúcnosti.“

Individuálne vystavoval v Tábore
(1967), Bratislave (1976, 1986,
2001), Budapešti (1984), v Magde-
burgu (1987, spolu s A. Brunovským)
a na mnohých kolektívnych výsta-
vách doma i v zahraničí.

S jeho dielami sa možno stretnúť
v Česku, Nemecku, Švajčiarsku, Fran-
cúzsku i v Kanade).

**Prejdime teraz k tomu, o čom
vlastne chceme hovoriť.
O sochárovi, jeho tvorbe a jeho
rodine. Keď sme pri Vianociach
spomínali pohanské či kresťan-
ské tradície, začnime z tohto
konca. Dost' ma prekvapilo,
že v tejto galérii tvorby hlboko
veriaceho umelca nachádzam
množstvo diel antickej mytoló-
gie? Ako to ide dohromady?**

L. Hovorková: Áno, áno! Čakala
som, že túto otázku Jurajovi polo-
žíš, a preto tu mám Bibliu. S týmto
problémom som sa totiž dlho zaobe-
rala aj ja. Pri bežnom čítaní Biblie mi
to akosi dlhé roky unikalo. Až keď
som sa zamerala na tvorivú činnosť
môjho muža, našla som nasledujúci
text: *Hospodin hovoril Mojžišovi
a riekol: ...naplnil som ho duchom
Božím, múdrosťou, rozumnosťou
a umením a to vo všetkom diele,
aby bol schopný vymyslieť dôvtipné
veci a pracovať v zlate, striebre
a v medi a rezať kameň na osádzanie*
(Ex 31, 3–5, st. preklad) To tu všetko
máš. Treba viacej?

Juraj, ty ako autor!

J. Hovorka: Keď som prišiel študo-
vať socharinu do Bratislavy, zavola-
l si ma brat kazateľ Vaculík a spýtal
sa ma, či som vysporiadaný s priká-
zaním: *neurobíš si rytinu, modlu...*
A ja som si to doplnil vlastne z toho
istého textu: *...a nebudeš sa im kla-
ňať!* K soche sa môžem postaviť
ako estét a vnímať jej krásu tak,
ako vnímam krásu prírody a krásu
ženy. Teda krásu, ktorú stvoril Boh.
Ale keby som tú krásu povýšil tak,
že by som sa jej klaňal, to by bolo
proti prikázaniu. No pritom sa
mnoho ráz klaniame, možno aj ne-
vedomky, všetičomu inému – pe-
niazom, veciam, ktoré sú okolo nás.
Toto, takmer neviditeľné klaňanie,
považujem za omnoho nebezpečnej-
šie, ako vnímať umenie. Koľkí sa
klaňajú samotnej teológii... veď aj tú
si mnohí z nás postavili na piedestál,
ako akési božstvo. A nebadane sa im
z nej vytratí to podstatné – láska,
či milosrdenstvo, človek a jeho život.
Koľko teológov podľahe teológii...
My sme sa u nás doma nikdy nekla-
ňali žiadnej „podobě“. Ja sám som
nikdy nevytvoril umelecký obraz

Pána Ježiša, ani som nikdy nestvár-
nil svoju predstavu Boha. Lebo viem,
že to sa jednoducho nedá – zobraziť
túto neuchopiteľnú duchovnú bytosť.
V každom zobrazení Boha, ktoré
som videl, sa mi niečo stráca.

**Aj antickí bohovia z mytológie
nesú určité poslanstvo, symbo-
liku. Nemožno Afroditu oddeliť
od lásky. Využívaš to vo svo-
jich dielach?**

J. Hovorka: Samozrejme, v plasti-
kách je zhmotnenie mytológie. Ale
nemyslím si, že som tomu nejako
podľahol, aj keď sama o sebe ako li-
teratúra je mytológia krásna. Ja som
sa však z antiky učil uchopiť krásu
tvarov, ich rytmus, proporcionality.
V škole sme sa veľmi výrazne veno-
vali antike a, samozrejme, ma to po-
značilo. Keď som po prvý raz videl
v Ríme korintský stĺp naživo, tiekli
mi slzy... a zrazu som bol malý,
pokorný, premožený tou krásou, kto-
rej sa môžem dotýkať. Som vďačný
Bohu, že mi dal citlivé srdce, talent
a schopnosť vnímať krásu a krásu
aj vytvárať. No krásu nevnímam
len zrakovo, ale aj hmatovo. Je to
úžasné, keď sa môžem krásy do-
tknúť. Neklaniam sa hmote, ktorú
stváram, ale mám k nej úctu. Veď
Pán Boh mi daroval schopnosť tro-
chu podobnú jeho schopnostiam
tvoriť. Samozrejme, v ľudskom roz-
mere, zrejme veľmi nedokonale,
ale dal to mne i mnohým iným ako
vzácnu hrivnu. Slovom sa nedá vy-
jadriť všetko, čo je okolo nás, slová
nie vždy vyjadria vnútorný vzťah,
vnútorné chvenie. Na vyjadrenie
týchto pocitov sme niektorí dostali
schopnosť byť umelcami a hovoriť
inak, ako slovami. Keď som robil
Golgotu, robil som ju tvarovo ako
modlitbu. Modlitba, to nie je len vy-
jadrovať sa slovom, ale aj tvarom.
Na niektoré javy je slovo príkrátke.
Preto sa modlíme aj melódiou, do-
konca i mlčaním. Keď som robil
Kríž, vložil som do neho poslanstvo
vdáky a obety, ktorá bola dokonaná
v zápase na kríži. A nakoniec som
doložil korunu slávy na znak víťaz-
stva nad hriechom.

**Boha a Pána Ježiša si sa teda
vo svojej tvorbe priamo nedo-**

tkol. Ale biblické príbehy nie sú ti cudzie. Čo nové chceš nimi povedať?

J. Hovorka: Sochou možno vyjadriť dej. Príbeh. Keď som robil *Jóbove rany*, vyjadril som celý jeho príbeh bolesti tvarom. Jeho vtedy, utrpenie, všetko čo prežíval, vložil som do sochy ako odtlačok bolesti sveta. Celá plastika Jób je v siluete kríža, ako znamenie utrpenia Pána Ježiša. Alebo *Lótova žena* ako stĺp – to sú moje pocity z týchto príbehov. Netvoril som ich ako ilustrácie k príbehom, ale ako odrazy príbehov v tvare, ako môj vlastný názor na udalosť, môj vzťah k nim...

Každé skutočné umenie je svojím spôsobom ťažké. Vytesať sochu vyžaduje aj fyzickú zdatnosť. Prečo socharina?

J. Hovorka: Začínal som možno ľahšie, keď to tak hovoríš – ako maliar. Na univerzite som chodil k profesorovi Zrzavému. Pri modelovaní na sochárskej katedre, pri dotyku s hlinou, som zrazu pocítil, ako ma priťahuje práca s hmotou. Už ako malý chlapec som namiesto všeličoho iného mával plné vrecká kamienkov, drôtikov, sklíčok a vždy som si ich tajne pod lavicou ohmatával a tešil sa z nich. Fascinovalo ma, že sa niečoho môžem dotýkať, že to má svoj tvar, lesk... akoby ten materiál žil. To bolo vo mne. A tvrdím, že túto danosť som dostal od Boha.

Aby som vás trochu vystriedal. Ľubka, aký bol život s umelcom-sochárom?

L. Hovorková: To je krásna otázka, najmä preto, lebo by som vedela všetličo o tom rozprávať ... Ale teraz len pár krátkych drobností. Keď sme sa zoznámili, bola som veľmi mladúčká a Juraj pracoval v školskom ateliéri. Chodil v bielom plášti so špachtličkou v ruke. A ja som si povedala: To je ale krásne zamestnanie, veď to je ako lekár... v bielom plášti chodí a koriguje tvary... hrajká sa s tým a pod rukami sa mu vytvára niečo nádherné. Lenže to bolo len zdanie. Pokým bol v škole, ako študent, bol komplexne zabezpečený. Ale potom... Skôr, ako sme sa do-

stali k bytu, mali sme tri deti. Začínali sme s jednou trojdíelnou skriňou a jedným gaučom. Vybudovať ateliér pre sochára tiež nie je žiadna maličkosť. To neznamenal len zohnať miestnosť, ale nekonečné množstvo nástrojov, stojanov, mašíniek a to ani nehovorím o materiáli... A Jurko, chtiac-nechtiac, musel robiť na iných projektoch od svitania do noci, aby nás uživil a aby mohol realizovať svoju tvorbu. Bola som od rána do večera s tými detičkami sama. Bývali sme v pivnici, ale aj siedmi v jeden a polizbovom byte. Trvalo to asi šesť rokov, kým si nevybudoval svoju dielňu a nezískali sme samostatný byt.

Aká je úloha manželky umelca? Vytvoriť zázemie na tvorbu a držať sa v rodinnom úzadí, alebo si sa snažila čo najhlbšie sa priblížiť, vniknúť do jeho tvorivého života, byť mu aj v tejto oblasti partnerkou?

L. Hovorková: Aby som ešte dokončila. V situácii, v ktorej sme boli, Juraj naplno pracoval v zbore s mládežou. Takže si asi vieš predstaviť, koľko mal voľného času pre rodinu. No, ale k otázke. Ja som prvé roky veľa plakala. Moje predstavy o obdivovaní krásnej tvorby môjho muža skončili v prachu každodennej lopty. On vtedy vlastne ani nič samostatne netvoril, zarábala na živobytie u starších kolegov-sochárov. Neskôr som dospela k názoru, že k vytvoreniu podmienok k samostatnej tvorbe môjho manžela musím aj ja niečo obetovať. Postavila som sa do úlohy matky, aj otca, a... išlo to. A neskôr ma Juraj sám začal vťahovať do svojho prostredia, do spoločnosti, medzi špičkových výtvarníkov, jednoducho, ani som si neuvedomila, ako som sa postupne stávala súčasťou jeho sveta.

J. Hovorka: Bol to ťažký zápas. Možno aj preto, lebo som od začiatku bol rozhodnutý pre slobodné povolanie. Nehcel som žiadne iné zamestnanie, hoci príležitosť by sa našla. Od začiatku som si dal tri zásady: rodina, zbor, umenie...

L. Hovorková: Len to poradie bolo trochu iné...

J. Hovorka: Ťažko hovoriť o poradí.

Boli to zásady, kde raz viedlo jedno, raz druhé, inokedy tretie. Nedajú sa ťahať naraz všetky tri rovnocenne. Niekedy som potiahol rodinu, keď sa bolo treba zapojiť v zbore, tak zbor. Môžem čestne vyhlásiť, že som nikdy necítil žiadnu ujmu na umení, aj keď som sa venoval naplno zboru.

Siréna a jej tieň, bronz

Musím povedať, že keď bolo treba, tak mi Boh dal robotu, ale dal mi aj tvorivé nápady, aj silu, že som to všetko zameškané dobehol. V zbore som pracoval s mládežou. V časoch komunizmu to nebolo také jednoduché. Veď o mládež bojovali aj komunisti. Odišť do takého 14-dňového tábora bola odvaha. Robievali sme to tak, že sme sa prihlásili ako ochrancovia prírody, a keď prišla polícia, preukázali sme sa legitimáciami ochrancov. Po celý život bol Pán Boh so mnou a ja som nikdy nebol perzekvovaný za svoje kresťanské názory. V umeleckom živote trochu áno, lebo keď sa rozdeľovali nejaké počty a ocenenia, tak tie moje sa zastavovali v najvyšších straníckych orgánoch.

Napriek tomu si aj v tom období realizoval mnohé svoje veľké, monumentálne diela, keď spomeniem len fontánu ➤

na vtedajšom Gottwaldovom námestí a mnohé iné...

E. Hovorková: No, konkrétne na tom „Gottwaldáku“ mu ublížili. Neuverejnili v tlači a v publikáciách ani jeho meno.

Ako si sa ako veriaci človek dostal k takýmto zákazkám?

J. Hovorka: Veľké veci sa robili v tímoch. V tom čase väčšina významnejších prác prechádzala súťažami. Keďže som bol členom tvorivého tímu, moje meno tak nevytlačalo. Ale robil som aj samostatne. Napríklad pamätník spisovateľa Fraňa Káľa. Keď zistili, že som nábožensky zaťažený, ministerstvo mi chcelo prácu odobrať. No aj v tomto prípade, pre krátkosť času, keďže výročie tohto spisovateľa sa blížilo, som plastiku osadil. Nechcem hovoriť, že to všetko zariadil Pán Boh, ale fakt je ten, že som bez veľkých problémov prežil a tvoril. Robil som podobne s ťažkosťami aj pamätník Dunajskej flotily k oslobodeniu Bratislavy. Vtedy som sa postavil proti nápadom niektorých súdruhov, ktoré by boli pamätníku uškodili a tiež mi chceli prácu odobrať.

Pri niektorých твоjich plastikách a sochách mám pocit, ako keby nechceli ostať na zemi, akoby sa vzpínali do letu. Je to len môj pocit?

J. Hovorka: Vždy bolo mojou túžbou vzlietnuť. Možno sa to na niektorých sochách naozaj prejavuje. Mnohé majú aj krídla, ale nalomené. Tak trochu ukazujú, že aj keď chceme lietať, sme odsúdení žiť na zemi, sme k nej pripútaní. Zem je naša realita. V socharine a umení vôbec, predovšetkým nesmie chýbať pokora. Pokora, vytrvalosť, trpezlivosť, remeslo. Život na reálnej zemi. Človek po čase príde na to, že nemožno lietať v oblakoch, ale túžba lietať tu stále je.

Čo pre teba znamená kameň, a čo bronz?

J. Hovorka: Na kameni som vyrastal a mám ho veľmi rád. Kameň a bronz sú akoby dva protipóly. Keď vzniká dielo z kameňa, tak sa z neho uberať.

Človek musí byť neustále v strehu, aby mu neublížil, aby neodsekol viac ako treba. Práca s kameňom je zápas. Kameňu treba rozumieť a treba mať silu, aby ho človek premohol. Treba vedieť, ako doňho udrieť. Kameň aj zraňuje – doslova i obrazne. Vydolovať sochu z kameňa je bolestivé a neraz aj reálne krvavé. Ale vyhrať ten zápas sa oplatí.

Bronz je úplne iný. Na bronze ma fascinuje svetlo a tieň. Keď sa socha odleje, je surová, bez života. Život do nej dostávam, až keď ju dokončujem, keď ju cizelujem. A tam sa dostáva k slovu svetlo, žiara materiálu...

E. Hovorková: Juraj vždy hovorí, že keď premáha kameň, vidí sochu, ktorá je v ňom ukrytá. Len treba odstrániť to, čo je nadbytočné.

J. Hovorka: Sú sochári, čo si nakreslia budúcu sochu. Lenže socha je priestor, nedá sa nakresliť. Chvála Bohu, ja priestorovú predstavivosť mám. Plastiku nosím v hlave a vidím ju zo všetkých strán. A nevypustím ju z hlavy, pokiaľ nie je hotová. Samozrejme, že ju pri modelovaní neustále prerábam. Modelovať sochu je sústavne korigovanie – pridávanie a uberanie. A to je rozdiel medzi bronzom a kameňom. Pri kameni je potrebná dôkladná príprava – experimentovať je takmer zakázané. Pri modelovaní (formy) do bronzu môžem uberať, pridávať... to čo som spravil včera, dnes korigujem. Keď človek veľa z hliny uberie, ťažko to vráti do pôvodného stavu.

Je ešte niečo pred tebou, čo by si chcel zrealizovať, alebo to najlepšie, aj vzhľadom na vek, už máš za sebou?

J. Hovorka: Najkrajšiu sochu som ešte stále neurobil. Tá ešte kdesi na mňa čaká.

Aká bude?

J. Hovorka: To ešte neviem. U nás je to akosi tak, že jedna socha vyrastá z tej predchádzajúcej. Každá socha je síce nová myšlienkou, námetom, ale človek do nej dostáva svoju vlastnú skúsenosť z jej predchodkyne. To vlastne vytvára rukopis autora. A je to jedna z najťažších úloh – vytvoriť si vlastný rukopis a neopakovať sa

pri tom. V poslednej dobe robím také menšie experimentálne trochu abstrahujúce plastiky. Skúšam inú cestu, ako som robil doteraz.

Pri modelovaní vzniká dielo z ničoho v prázdnom priestore. Teraz je to opačné – mám nejaké atribúty a dávam ich dohromady, skúšam, čo mi pri tej, či onej zostave povedia.

Neustále hľadanie...?

J. Hovorka: ...a neustále nachádzanie. To je úžasný zápas, o ktorom som hovoril pred chvíľou. Dokázať stmeliť skúsenosť predchádzajúcej sochy s odvahou priniesť do ďalšej neznáme, nové. Svet tvarov okolo nás je taký krásny, a taký nekonečný, za jeden ľudský život sa ani nedá všetko spoznať, uchopiť a stvárniť.

Lubka, čo ti priniesol život so sochárom Hovorkom.

E. Hovorková: Peknú starobu.

Stručná odpoveď.

E. Hovorková: To, čo som si myslela, že mi život v istých situáciách zobral, sa mi vrátilo niekoľkonásobne. Potrebujeme sa navzájom, potrebujeme cítiť dych toho druhého, chytiť teplú dlaň do ruky. Už sme dost' ďaleko na našej spoločnej ceste a čoraz viac potrebujeme cítiť jeden druhého, vzájomne sa dopĺňať a mať pocit, že ten druhý ma má rád.

J. Hovorka: Musím ešte dodať, že náš život by nebol taký, aký bol a aký je, keby sme žili bez zborového spoločenstva. To nie je fráza. To je neuveriteľná skutočnosť. Mládežníci, ktorých sme viedli, sú dnes už starí otcovia a staré mamy. Náš život je naozaj obohatený spoločenstvom veriacich z nášho, ale aj z iných živých kresťanských zborov. Nevymenil by som ho za nič na svete. A to je najkrajšie aj na Vianociach. Akosi intenzívnejšie pociťujeme, že jeden druhého potrebujeme, nielen v rodine, ale aj v spoločenstve.

E. Hovorková: Vieš, aké je to úžasné, keď má Jurko narodeniny a tí jeho starí táborníci si oblečú kockované košeľe a prídu gratulovať s gitarou a košíkom dobrých buchiet? A ešte jeden silný zážitok. Pred minulými Vianocami som bola opero-

vaná. Po príchode z nemocnice mi 17 sestier zo zboru a z rodiny poslali sladkosti. Bolo ich toľko, že sme sa mohli sa rozdeliť aj s bezdomovcami.

Začali sme Vianocami, skončili sme pri nich. Čo nesmie chýbať u Hovorkovcov pri štedrovečernom stole?

L. Hovorková: Kapor, zemiakový šalát a kapustnica. Ale predovšetkým, to nádherné stretnutie rodiny. Stret-neme sa všetci pri jednom stole a v jednom duchu.

Tu som chcel rozhovor aj návštevu skončiť. Počas rozhovoru zmizla zo stola štrúdl a a mal som pocit, že som aspoň trochu nazrel do „ku-

chyne“ manželov Hovorkovcov a že mám dost podkladov na to, aby som vám trochu priblížil názory a zá-pasy vari najvýznamnejšieho žijú-ceho umelca z radov evejelických cirkví. Ale Ľubka si ešte vyžiadala dovetok. No, odoprite jej to po takej dobrej štrúdlí...

P. S. Ľubky Hovorkovej:

Hovorila som, že som veľa času pre-plakala. Nechcem sa k tomu vracat', ale ani nechcem, aby ostalo len pri náreku. Život v manželstve sa postupom času pretavil do vzájomného porozumenia a harmónie. Už nie je potrebné si namáhavo všeličo vy-svetľovať a presadzovať. Bohatstvo spolužitia je vo vzájomnej a doplňu-júcej spolupráci v rodine i v zbere.

Obohatenie svojho života vidím tiež v postupnom prenikaní do sveta ume-nia, ktoré mi na začiatku bolo cudzie. Dnes už niektoré práce, ktoré manžel krvopotne vytvára, viem ohodnotiť a v jeho zápase o tvar tiež povzbudiť. Aj keď nie som školená odborníčka vo výtvarnom umení, viem ho skriti-zovať, ale aj pochváliť.

Bola som učiteľkou. Svoje za-mestnanie som milovala, lebo som milovala detskú dušu. Pre mňa je de-tská duša niečo úžasne silné, detská duša bol a je môj život. Hoci to bolo v časoch, keď som nemohla verejne hlásať, kto som, čo som, mohla som mnohým deťom dať pocítiť svoju lásku, ktorá pramenila z mojej viery a takto im slúžiť. A za to som naozaj Bohu vďačná. ▣

Kríž, bronz

Tri grácie, bronz

Nič a zrkadlo

ŠIMON EVIN (CB Levice)

Začiatky prvého ročníka boli úplne v pohode. Spolužiaci boli starí známi, triedna sa zdala byť celkom fajn, učenia bolo síce veľa, ale zvládal som to. Dvojku som dostal iba občas, dokonca som sa zapájal do olympiád. Všetko mi vychádzalo.

Ale povinností pribúdalo a nad knihami som musel tráviť stále viac času. Najprv som to znášal dobre, ale čím ďalej, tým som bol viac unavený. Na hodinách som zaspával, ťažko sa mi vstávalo, prestal som mať chuť chodiť do školy. Raz som si omylom obliekol staré oblečenie, ale bol som taký unavený, že sa mi nechcelo vrátiť, a tak som strávil ten deň v škole ako nejaký zanedbanec.

Pár týždňov pred polrokom začalo byť v škole neobvyklé ticho. Typická študentská vrava sa vytratila. Aj profesori učili bez záujmu o svoj predmet a študentov.

Dnes to bolo rovnaké. Môj príchod do školy privítali tiché, náhliače sa kroky, zaznievajúce nepravdivé. Ani jedlo v jedálni mi nechutilo. Keď som sa vracal z obeda, prevrpený som začul intenzívny hovor a smiech. Vydal som sa za tým zvukom. S potešením som zistil, že vychádza z našej triedy. Povzbudený a zvedavý som tam zamieril a tešil som sa, že aspoň dejepis bude dobrý. Keď som si sadal, zbadal som profesorku angličtiny sediacu za katedrou. Čo tam robila? Bol som si istý, že máme mať dejepis. Profesorka hodinu nijako neotvorila, hneď sa začala študentov pýtať otázky z učebnice. Potom sa obrátila ku mne, nahla sa ponad katedru (sedel som totiž v prvej lavici) a povedala:

„Šimon, mach bitte die Übung sechs, die dritte Setze.“
Pozrel som sa do učebnice nemčiny, ale odpovedať som nevedel.

„Dobre, nevieš, necháme to tak.“

Vtedy mi napadla odpoveď a chcel som ju povedať, ale ona ma zahriakla. Nato si vzala veci a odišla. Až keď odchádzala som si všimol, že nie sme v našej triede, ale v cudzej miestnosti z inej školy. Vzal som si veci a vyšiel von. Keď som schádzal dolu schodmi, dostal som silnú túžbu vrátiť sa späť do tej triedy. Vybehol som späť hore, ale tam, kde mala byť trieda, bola len holá stena a výtahová šachta. Vydesený som bežal preč. Keď som sa konečne dostal na prízemie, ocitol som sa na dlhý chodbe bez okien, osvetlenej studeným svetlom neoniek. Po chvíli ma upútalí presklené dvojkrídlové dvere vedúce von. S úľavou som nimi vybehol.

Porozhliadal som sa. Stál som v areáli budovy, z ktorej som vyšiel. Bol obkolesený drôteným plotom. V rohoch sa všíli kopy starého šrotu. Zem bola žltohnedá a nič na nej nerástlo. Bol tu aj potok. Tiekol blízko, takže som dovidel na jeho hladinu. Bola podobnej farby ako zem. Matná. V diaľke som spozoroval nejasné obrysy hranatých budov zahalených bledosivým smogom, ktorý vychádzal zo štyroch komínov veľkej fabriky výrazne sa vynímajúcej v po-

predí. Valil sa po zemi a tiež zatemňoval šedú, zastretú oblohu. Slnko som nevidel vôbec.

Môj strach už nemohol byť väčší. Bol som úplne stratený... niekde. Na desivom, neznámom mieste. Čo je toto za svet? Kde som sa to ocitol? Ako? A prečo? Nevedel som a to ma desilo. Netušil som, čo robiť. Bol som dezorientovaný.

Svet okolo začal postupne blednúť a ja som si stále silnejšie uvedomoval svoj strach. Beznádejnú hrôzu nevedomosti. A vtedy som zatúžil nájsť ho. Tú osobu, ktorá mi je známa i neznáma zároveň. Osobu, ktorá vie niečo, čo ja nie, ktorá mi vie pomôcť, poradiť, ako sa dostať odtiaľto preč. Nevedel som, kde ho hľadať. Nevedel som, kde je. Vedel som len, že je niekde ďaleko. Chcel som sa niekam schovať, ukryť sa pred tým všetkým čo najtesnejšie. Vbehol som späť do sivej budovy, z ktorej som vyšiel, na jediné miesto, ktoré som aspoň trochu poznal.

Z bielej chodby som dvermi napravo vošiel do tmavej miestnosti. Na stene mala umývadlá a celá bola obložená sivobielymi obkladačkami. Pokračoval som ďalej. Ani táto miestnosť mi nebola známa. Porozhliadal som sa. Na zemi bola tmavá škvrna. Rýchlo som sa zahľadel niekam inam. Tentokrát to bol stolík. Ležali na ňom ostré a špicaté nástroje. Naskočila mi husia koža. Pozrel som sa inde. Teraz to boli plášte visiace na stene. Aj na nich boli tmavé škvrny. Až teraz som si všimol, že stojím ako skamenený a chcel som sa pohnúť, ale zakopol som. Rýchlo som sa rukou zachytil prvej veci, čo bola nablízku, slizkej a studenej. S odporom som sa jej pustil. Postavil som sa a pozrel sa, čoho som sa zachytil. Bola to ruka visiaca spod plášt'a zakrývajúceho telo na stole. Mala sivozelenú farbu a bola pokrytá slizom. Naplo ma na zvracanie. Rýchlo som sa rozhliadol a zamieril k umývadlu v rohu. Zvracal som. Pritom som si všimol zrkadlo na stene vedľa umývadla. Pritáhovalo ma. Dychtivo som sa doň zahľadel. Uvidel som tmavý, matný obraz miestnosti za sebou, ale seba som nevidel. Dovtedy som si myslel, že viac sa už nemôžem báť. Teraz som si uvedomil svoj omyl. Ale zároveň som bol prevrpený. A zvedavý. Sklopil som svoj zrak k nohám. Neboli tam. Chcel som sa pozrieť do svojich dlaní, ale nenašiel som ich. Tam, kde som mal byť ja, nebolo nič. Kde som, keď nie som tu? Bolo to zvláštne vedomie, nebyť. Nemať nič, len svoj strach. A zvedavosť. No napriek svojim pocitom som upriamil pozornosť na zrkadlo. Stále ma pritáhovalo. Napadla mi jedna vec. Bola taká jednoznačná! Taká jasná! Pohlol som sa svojím vedomím, jediným, čím som mal, do zrkadla.

Pevným ráznym krokom som vošiel do triedy. Mapu starovekého sveta som oprel do kúta.

„Sadnite si,“ pokynul som žiakom. Keď som si sadal za katedru, zahľadel som sa na známou tvár patriacu žiakovi tradične sediacemu v prvej lavici. ■

Poviedky

ŠIMON BETINA (Bratislava)

Ilustračné foto: JANA CABADAJOVÁ

ČIERNA MAČKA

Zamyslene som kráčal večernou ulicou, zo slúchadiel znela nejaká (ako inak) depresívna hudba a absolútne som nevnímal okolie. Zrazu sa mi niečo jemné a hebké obtrelo o nohy a ja som od prekvapenia uskočil nejaký ten meter vzad. Pozrel som sa pod nohy. Na chodníku stála veľká čierna mačka a posmešným úsmevom sa na mňa pozerala. Potom spravila pár krokov dopredu a ja som pochopil, prečo sa tak „usmievala“. Ona vie. Tá čierna mačka vie, že mi práve prešla cez cestu. Strach z nešťastia mi zovrel hrdlo. Ešte chvíľu sa na mňa vyškerila a potom niekoľkými veľkými skokmi zmizla do tmy. Zazvonil mi mobil. Báľ som sa pozrieť, kto mi volá – čakal som nešťastie. Ale pozerat' som sa vlastne ani nemusel – vedel som kto to bude.

(Katka)

Pozrel som sa na displej. „Katuška volá“, blikala obrazovka. Zložil som si jedno slúchadlo a prekonávajúci strach som jej zodvihol. Bolo to už jedno. Vedel som, čo povie.

(Je koniec, nenávidím ťa)

Preskočila pozdrav a ihneď prešla k téme:

„Je koniec nenávidím ťa,“ povedala bez štipky zľutovania v hlase. Chcel som sa spýtať prečo, ale bolo mi jasné, že odpovede sa nedočkám.

„Nepýtaj sa prečo. Preto! Je to tak. Zmier sa s tým. Alebo sa s tým nezmier – mne to je jedno. Pokojne sa aj zabi!“ vysypala na mňa a zložila.

„Nenávidím ťa! Skap!“ kričal som v duchu na tú mačku. Chcel som ju páliť, mučiť, týrať...Potom som sa trochu upokojil, založil som si slúchadlo naspäť a vykročil som ďalej. Ďalej do noci.

Na prechode svietila zelená. Vystúpil som na cestu. Aj cez hrajúcu hudbu som počul približujúce sa auto. Pokračoval som v chôdzi, aj keď som vedel, že

(ten hlupák pôjde na červenú, nevšímne si ma, zrazí ma, rozmázne po vozovke a navyše si aj skriví nárazník) umriem.

Ako inak...

Jediným svedkom zrážky bola veľká čierna mačka, ktorá stála na obrubníku, keď sa to celé stalo. Svojimi veľkými, nehybnými očami svietila do tmy a zdanlivo nezúčastnene sa pozerala na situáciu. Keď sa krv rozstrekla a poprskala jej ňufák, žmurkla a diabolsky sa zaškľabila. ■

SMUTNÁ

„Smútok! Ach, áno, smútok!“ vykričala.

„Si smutná?“ spýtal sa nezúčastnene.

„Pripadám ti?“ spýtala sa zase on hašterivo.

„Plačeš,“ sucho skonštatoval.

„Naozaj?“ spýtala sa neveriacky a prešla si prstom po líci. Bolo mokré. Ani o tom nevedela.

„Naozaj,“ potvrdil a vlepil jej facku. Potom sa otočil a vyšiel von. Prudko za sebou zabuchol dvere a odsekol jej prsty na ruke, ktorú za ním nat'ahovala, ktorou sa ho snažila zastaviť, ktorou sa ho snažila vrátiť späť.

Krv sfarbila dvere do šarlátova, ale ona si to nevšimla. Bola taká smutná, že si neuvedomovala ani bolesť, ani krv striekajúcu všade naokolo.

Ó, áno. Smutná.

OŽIVOTVORENIE

Padol som na zem a ostal som tam ležať. Len som trochu zmenil polohu. Z neforemného kľbka som si ľahol ako na kríž. Nohy spojené a na členkoch prekrížené a ruky rozpažené. Hlava naklonená na bok. Zatvoril som oči.

Ležal som a necítil som bolesť, strach, lásku, nenávisť... Bol som úplne prázdny. Svet sa mi zdal bezfarebný. Ležal som tak niekoľko hodín bez pohnutia, bez otvorenia očí, bez myšlienok. Iba som počítal. Jeden, dva, tri... A počítal som dlho.

Niekde pri 14 000 som začul kroky. Boli iné, ako kroky, čo som počul každý deň, každú minútu, každú sekundu môjho života. Neboli to tie strašné zakrádajúce sa kroky v mojej hlave, ktoré ma dohánali k šílenstvu. Toto boli láskavé a milé kroky. Tiché a krásne. Človek, ktorý takto kráčal musel byť šťastný a vyrovnaný... nie ako ja. Tie kroky boli ľahké – žena alebo dievča.

Ale neotvoril som oči, aby som sa presvedčil o tom, či je to naozaj žena. Báľ som sa. Báľ som sa toho čo uvidím. Báľ som sa, že to nebude človek. Že to bude nejaký temný anjel, ktorý si po mňa prišiel. Alebo lepšie – diabol. Možno som sa báľ aj toho, že keď otvorím oči, nič neuvidím. Že to všetko boli zase len moje halucinácie.

Kroky som počul čoraz bližšie a bližšie. Stále sa približovali. Nakoniec zastali. Museli byť veľmi blízko. Možno až v mojej hlave. Potom zašušľalo nejaké oblečenie a počul som klepnutie kolien o podlahu. Kľučala (kľučal?) a chcela ma zabiť. Vraziť mi nôž do krku a nechať ma tam vykrvacať. Zmocnila sa ma panika. Nebol som schopný pohybu. Potom som zacítil na tvári ľudský dych. Žiadne chladné a neľudské chrčanie diabla. A cítil som tú najkrajšiu vôňu môjho života. Krásnu, nerušenú žiadnou z tých hnusných, predražených voňaviek a parfumov.

Jej vlasy ma poštekli na tvári a ja som začal plakať. Slzy mi stekali dolu po líčach a ticho kvapkali na dlážku. Netuším prečo, som začal plakať, ale bolo to výborné a ukludňujúce. Slzy vyplávali preč všetku prázdnotu a nezmyselnosť a jediné čo vo mne ostalo bolo malé, panenské, nepoškvrnené nič, ktoré čakalo na to, aby bolo naplnené. Niečím dobrým a zmysluplným.

Čakal som. Oči stále zatvorené. Jej vlasy ma hladili po viečkach a potom ma pobožkala. Dlho. Krásne. Nádhorne. Objala ma okolo ramien a ľahla si vedľa mňa a popri tom sme sa stále bozkávali. Môj pocit šťastia sa nedá opísať na papieri. Každý, kto to už niekedy zažil, to pochopí.

V objatí sme sa kotúľali po podlahe a striedavo sme sa smiali a bozkávali. Mala krásny, zvonivý smiech – ako zvončeky. Veselé malé zvončeky v malých detských rukách. Nakoniec si celá rozosmiata ľahla na zem a mňa použila ako vankúš. Položil som jej ruku na brucho a sledoval jej pravidelný dych. Aj jej dych bol veselý a krásny. Musel som byť naozaj v maximálnej eufórii, keď som dokázal nazvať dych veselým. Ale on naozaj taký bol.

Nakoniec zaspala. Pohládil som ju po vlasoch a otvoril som oči. Bola nádherná. Anjel bez krídel. Dokonalá. Aj v spánku mala na tvári rozosmiaty výraz.

Zamiloval som sa.

POSLEDNÁ RUŽA

Privoňala k nádhornej šarlátovej ruži, ktorú som jej priniesol na uzmiernenie, smutne zdvihla hlavu a povedala: „Nevoní. Vedela som, že nebude. Je od teba a ja ťa už nemilujem. Nemohla mi voňať.“

Nehovoril som nič, ale cítil som, ako mi prvá slza steká po tvári a usádza sa v kútiku úst.

Poézia

FRANTIŠEK PASTIRČÁK (CB Prešov)

Ilustračné foto: PAVOL PIATKO

Niečo ako zázrak

tichučko zosadne pokoj
na mäkké plecia
blednúce pod teplým
dychom
čas hovoriť
čas zostať v nemom úžase
nad krajinou vypadnutou
z unaveného štetca

slamená posteľ
pichľavá prikrývka
dočká sa pocty
šľachtica...

v kozube horí
večer
štedrosť sviec
a štedrosť očí
tisíce komnát
tisíce predsiení
rozprestrie sa
v srdci

sadáme k stolu
do uzlíka viažeme
kúsok človečenskej dobroty
odrobinky stola...

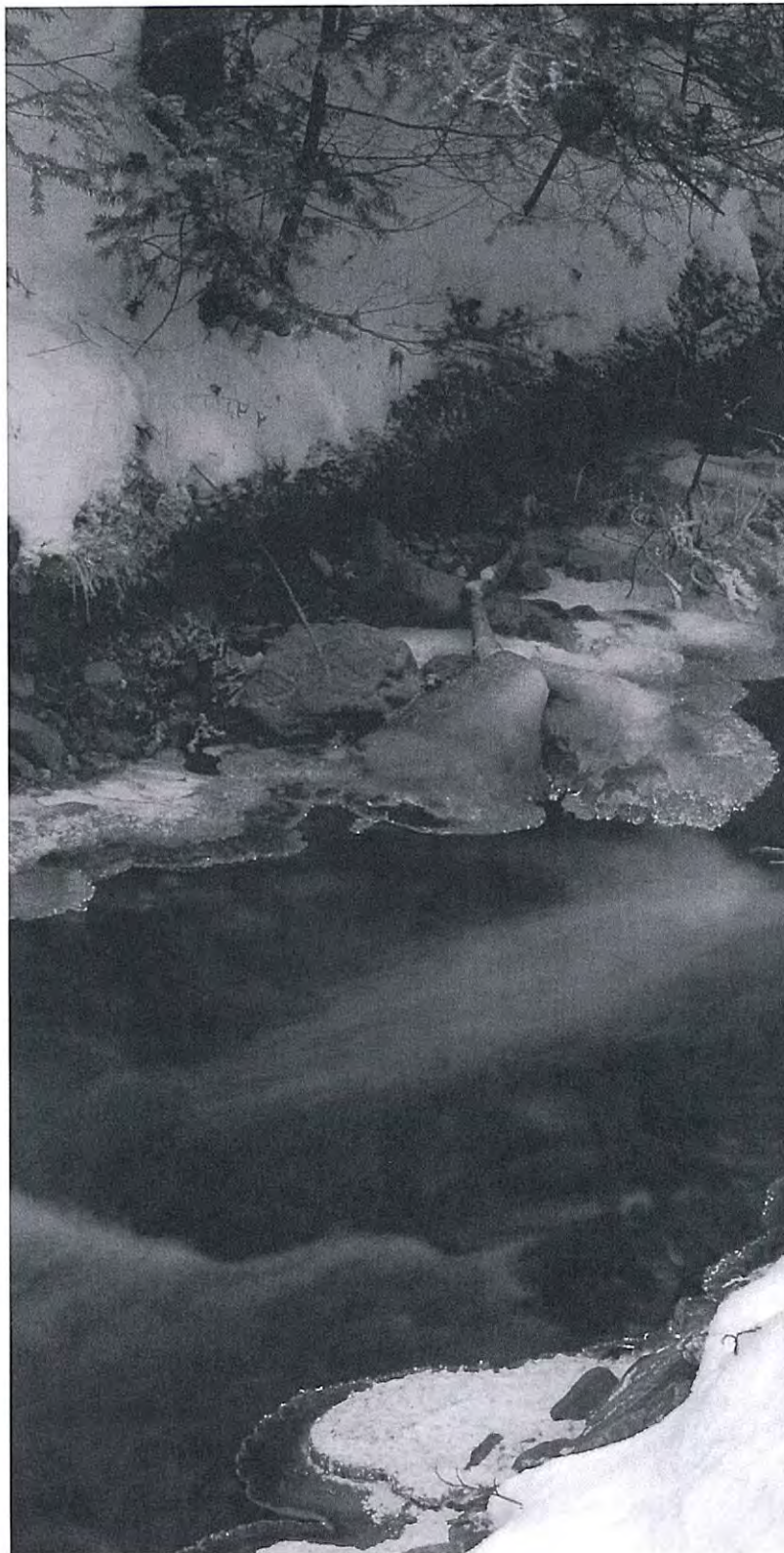
pod' sem
no pod' bližšie
nech môžeš opáčiť

s neveriacim Tomášom
chytáme sa tela...

nad kosťou z kapra
rátam do päťtisíc
a s každým darčekom pre-
mýšľam
že to najkrajšie sa kúpiť nedá...

nikto ťa nečakal
a predsa si prišiel...

toto nás musí
poznačiť

Odovzdanosť

Sneženie prijíma pokus búrok
o zmier
nežnieme
s pálivým tichom na tvári

pod kožou tlčie srdce do žíl
svoj rýchly nápev horľavý
všetko sa spomalí
a niečo núti
páste z dlaní
vypustiť

prišiel už pred nami
chladnému svetu
odpustiť

v ľadových zvončekoch
znie tichá noc
svätá noc

anjel zatrúbil na poplach
a vypravdil hviezdu
zaplakalo dieťa

Asi

ma iba bije zima
asi
sa vláčim s krížom neistým
asi
sú veľkí
ktorých slová bolia
ešte mi kríže nevyschli

ľudský chlad vnímam
vôkol seba
za kruhom kruh...
nad nimi cítim teba

asi
ma iba bije zima
a krehká duša
škrta o tvoje zasľúbenia

Keby

v duši je bielo
vonia ihličie
kde by sme boli
keby si neprišiel...

Tieto vianočné pozdravy sme dostali od 13-ročnej DÁRIE HRABOVSEJ zo Žiliny

Pieseň a Vianoce v mojom živote

JANA NAGAJOVÁ

Už v detstve bolo pre mňa obdobie adventu a Vianoc. Obdobím, v ktorom sme spievali viac ako inokedy. Spievali sme pri upratovaní aj pečení, jednohlasne, dvojhlasne, aj trojhlasne, bez nástroja, aj s gitarou, husľami či klavírom.

Čo ma najviac fascinovalo a fascinuje na dobrej piesni? Spojenie melódie, rytmu a slov do neoddeliteľného celku, ktorý dokáže osloviť, povzbudiť a nadchnúť až kdesi v hĺbke srdca. A tiež možnosť spievať, lebo hlasivky sú hudobný nástroj, ktorý máme stále k dispozícii.

Preto som tak rada spievala v spevokole, aj učila spievať iných. Preto som sa prihovárala svojim ešte nenarodeným deťom: Spievaj so mnou! Preto som aj za čias totality hrala a spievala piesne o Pánu Ježišovi deťom s postihnutím, s ktorými som pracovala.

Rozmýšľam o prvých Vianociach a vidím Máriu a Jozefa na dlhej ceste do Betlehema. Krátili si cestu spievaním žalmov? Predstavujem si, ako asi znela pieseň anjelov nad betlehetskými poľami. A čo pastieri, ktorí bežali od maš-

taľky rozhlásiť všade, čo sa stalo? Žiadny z nich zrejme nebol takým hudobníkom a skladateľom piesní ako Dávid, ktorý tiež pásol stádo. Ale nezdá sa mi, že by tí obyčajní pastieri nespievali, alebo aspoň nepískali na píšťale. Ved' radosť nás priam núti spievať.

Preto vzniklo a doteraz vzniká toľko piesní. Aj teraz máte pred sebou jednu z nich. Nádhernú melódiu vytvoril neznámy človek v 15. storočí. Vyjadril ňou svoju osobnú vďaku a úžas nad tým, čo Pán Boh spravil pre nás a pre neho. Aké úžasné je „podať si s ním ruky“ a vytvoriť text, ktorým dnes vyjadrujem ja svoju osobnú vďaku a úžas.

Ved' to slovo dávneho proroctva sa splnilo nielen pre ľudí, ktorí žili v časoch prvých Vianoc, alebo v minulých storočiach, ale aj pre mňa! Aj ja smiem vidieť to veľké svetlo, ktoré tma nedokáže premôcť! Aj ja smiem žasnúť nad Božou láskou, ktorá mi poslala Záchrancu, lebo som nemala silu zbaviť sa vlastnej viny. Neprestanem ho oslavovať a spievať o ňom, aj keď ma moje hlasivky neposlúchajú tak, ako kedysi. ■

Už sa nám plní slovo

Jana Nagajová

Anonym z 15.stor.

1. Už sa nám plní slovo proroctva dáv - ne-ho Boh daroval ho nám.
Syn Boží v jasliach leží, pozrime na ne-ho!

On je ten nežný prútik na kmeni Jes - se - ho.

2. Ľud, ktorý vo tme tápal, v kraji, kde vládol tieň,
smie uzrieť veľké svetlo: Už svitá spásy deň!
Nad nocou zvíťazí,
moc tmy ho nepremôže. Jasaj a spievaj, zem!

3. Zbaviť sa vlastnej viny v nás ľudoch nieťo síl,
preto sa v Betleheme Záchranca narodil.
Nad Božiu lásku niet!
Dal Syna jediného, aby nám hriechy zmyl.

ZO STRASTI K RADOSTI

MAGDALÉNA PANGRACOVÁ, rod. BARANOVÁ (Mokroluh)

**ČO JE ČLOVEK, ŽE PAMÄTÁŠ NA NEHO A SYN
ČLOVEKA, ŽE HO NAVŠTEVUJEŠ. (ŽALM 8, 5)**

Narodila som sa ako tretia dcéra v evanjelickej rodine. Môj otec chodil každú nedeľu do kostola, ale vo svojom živote nikdy neprijal iný názor ako svoj. Často sa prejavoval ako veľmi tvrdý človek. Museli sme ho poslúchať na slovo, aj naša mama. Tá bola prebudená kresťanka a za otca bola vydatá viacmenej z donútenia. Kvôli ťažkej práci na gazdovstve a v domácnosti nemala pre nás veľa času na rozhovory. Preto nám bolo všetko vzácné. Pamätám sa na jeden nedeľný večer, keď už bolo tma. Oknom sme sa pozerali na hviezdy a ona mi rozprávala o Bohu.

Ozajstným sviatkom pre mňa bolo, keď sme v nedeľu popoludní mohli ísť navštíviť mamkinu tetu, tetušku Gibelovú. Dodnes vidím skromný biely domček a cítim lásku a pohodu, ktorá u nás nevládla. Trvalo to však krátko, tetuška zomrela, keď som mala osem rokov. Situácia u nás sa stále zhoršovala. Keď prišiel na návštevu niekto z veriacich ľudí, otca to priam rozzúrilo.

Ako som rástla, začala som dosť chorľavieť a viackrát som ležala aj v nemocnici. Na rozdiel od iných detí som tam bola rada. No keďže som pre chorobu často vymieškávala školu, môj prospech sa zhoršoval. Sestry boli vynikajúce študentky. Môj otec, ktorý neuznával nič, čo nebolo perfektné, nemohol byť so mnou spokojný. Keď mi na vysvedčení z jedného predmetu hrozila zlá známka, veľmi som sa bála. Bola som rozhodnutá, že domov nepôjdem, ale nevedela som, čo urobím. No učiteľka sa zľutovala a na vysvedčení bola trojka. Ja som sa tešila, ale pre otca to bola hotová pohroma. Vykričal mi, že nie som na nič súca, že zo mňa nebude nikdy nič užitočné. To sa opakovalo dennodenne. Keďže otca som mala rada, utvrdzovala som sa v názore, že som naozaj nanič a nemám ani prečo žiť.

V tom čase som na pôjde v starom kufri objavila niekoľko kníh od Kristíny Royovej. Stali sa mi hotovým pokladom. Čítala som ich dookola a veľmi som túžila, aby sa niečo také stalo aj v našej rodine. A naozaj sa stalo.

Moja staršia sestra Anička odišla na strednú školu do Prešova a tam sa aj obrátila. Chcela chodiť na zhromaždenia a na mládež aj v Mokroluhu, keď bola doma, ale to sa nikdy nezaobišlo bez sĺz a kriku. Otec jej to málokedy dovolil. Raz prišiel v nedeľu z kostola a pri obede začal rozprávať, ako sa musí hanbiť. Jeden jeho kamarát, s ktorým sedel v kostole, mu povedal, že ako otec má právo také neposlušné dieťa aj zabiť. Vraj keby to bola jeho dcéra, on by to urobil. Okrem otca sme sa vtedy veľmi nenaobedovali. Dnes viem, že náš otec by to nikdy neurobil, ale vtedy som

to v svojich predstavách videla. Samozrejme, za všetko vždy bola vinná naša mama. Boli to ťažké časy.

Pán Boh však na našu rodinu nezabudol. Poslal nám úžasného človeka, ktorý Pána miloval celým srdcom. Moja sestra sa zoznámila v Prešove s bratom Viktorom Polohom a začala s ním chodiť. Neskôr si moju sestru Aničku vzal za manželku. Brat Viktor bol pre našu rodinu veľkým požehnaním. Od prvej chvíle bol aj mojím bratom a priateľom, ktorý mi rozumel. Rok po ich svadbe som odišla študovať do Prešova. Keď dostali byt, bývala som u nich. V mládeži som aj ja prežila svoje obrátenie. Všetky 3 sestry sme nasledovali Pána Ježiša. Pre otca to bola hanba a potupa. Viktora mal síce veľmi rád, ale ani on mu nesmel v ničom protirečiť. Viktor teda otca poslúchal tak ako my, lebo vedel, že keby to neurobil, najviac by si to odniesla naša mama. Rád chodil otcovi aj nám pomáhať počas sobôt na gazdovstvo. Otec sa toho nechcel vzdať, kým vládla chodiť.

Keď som skončila strednú školu, vrátila som sa hlavne kvôli mame do Bardejova. Vtedy ešte nebola postavená modlitebňa a zhromaždenia bývali v Mokroluhu. V tom čase tam nebola takmer žiadna mládež. Preto som sa vždy tešila, keď Polohovci, už s peknou rodinkou, prichádzali na víkend do Bardejova. U nás bolo vždy veľa práce. A cez deň na nič iné nebolo ani pomyslenia. Ale keď na poli bol aj Viktor, otec sa trochu miernil. Večer sme sedávali spolu pri Božom slove a Viktor nám vykladal. Rozprával tak zaujímavé, že dodnes, keď si čítam niektoré príbehy, napríklad o uzdravení Námána Sýrskeho, počujem jeho hlas. Otec pri týchto chvíľach nikdy nebol.

Viktor nám pomohol aj v tom, že sme postupne všetky sestry mohli chodiť do zhromaždenia a neskôr aj naša mama.

Vrátim sa ešte do svojich študentských čias. V Prešove som našla svoj domov. Viktor pracoval veľa rokov ako vedúci mládeže. Aj v ťažkých a nebezpečných časoch podnikal s mládežou rôzne výlety a letné tábory. Viackrát sme boli cez prázdniny na Zemplínskej Šírave. Bývali sme v starom domčeku a prežili sme krásne chvíle v prírode aj pri Božom Slove. Pravdaže tam bola aj celá rodina mojej sestry a Anička nás opatrovala hlavne ako kuchárka. V Prešove som si našla priateľstvá, ktoré som dovtedy nikdy nemala. Niektoré trvajú dodnes.

Keď náš otec ostarieval, postupne začal mať veľa zdravotných problémov. Najťažšie znášal to, že mu prestávali

slúžiť nohy. Zomrel ako 87-ročný a asi 5 rokov predtým nemohol už ísť do kostola. Za ten čas ho nikto z jeho zboru nenavštívil. My, jeho deti, sme sa pravidelne o neho starali, ale na pohrebe nám pán farár vykričal, že zradili sme ho my. Ja s mojím manželom sme boli poslední, ktorí otca videli živého. Mal ťažkú srdcovú príhodu. Napriek tomu nás žiadal, aby sme mu pomohli vstať, chcel kdesi ujsť, ale už sa nedalo. Lekári nás poslali preč. Zúfalo som plakala nad ním a spolu s ním.

Často som rozmýšľala, aké ťažké muselo byť pre Viktora, ujať sa našej rodiny. Mohol sa predsa starať o svoju rodinu a pracovať len vo svojom zbore. Ale on to vzal ako svoje poslanie slúžiť nám všetkým. Vďaka Bohu za neho. Až po pohrebe otca, keď sme sa rozprávali, som zistila, že to zvieranie žalúdka pri stretnutí s otcom mal aj on, nie iba my.

Ja som už od 90. rokov bývala som svojou rodinou v Mokroluhu. Keď o rok po otcovi zomrela aj naša mama,

Polohovci chodili častejšie k nám. Aj týždeň pred odchodom z tejto zeme boli u nás. Vtedy som netušila, že sa tu na zemi vidíme naposledy. Spolu sme prežívali jednu ťažkú situáciu. Mali sa vrátiť o 2 týždne s tým, že to skúsime dať do poriadku. No vtedy sme už boli všetci na ich pohrebe.

Smútila som za otcom, ktorý mi bol povahou dosť blízky, smútila som za mamou, pre jej ťažký život. Za mojou sestrou a švagrom som dlho cítila priam fyzickú bolesť. Dlho po ich smrti som sa s nimi v mysli rozprávala, čakala som, že prídu, že im ešte to a to poviem. Počula som Viktorov nenapodobiteľný smiech. Utešovala som sa tým, že Pán Boh sa nikdy nemýli a oni už svoju úlohu na tejto zemi splnili. Mne však chýbajú dodnes, takmer 5 rokov po ich odchode. Verím však, že sa raz stretneme a že Pánovi budem môcť osobne poďakovať aj za môjho švagra Viktora.

Ó, Bože, veľká a predivná je tvoja milosť. ◻

BRUSELSKÉ IMPRESIE

Autor: ŠTEFAN MARKUŠ

Foto: IVAN MARKUŠ

Pracovníkov cirkví, zastúpených v Ekumenickej rade cirkví na Slovensku, pozvala na návštevu Európska komisia, do „hlavného mesta Európy“. Dva jesenné dni v Bruseli boli mimoriadne krásne. Farby stromov a krikov vytvárali pohodu príjemnej atmosféry. Interakcia politikov s náboženským svetom je trvalou výzvou. Pri kontaktoch treba najprv zladíť spoločný slovník, aj obsah záujmov. Sú vždy zaujímavým procesom.

Sála Európskeho parlamentu je dva dni v týždni prázdna, lebo poslanci dva dni rokujú (v podobnej sále) v Štrasburgu

Pýtate sa úradníkov a komisárov (aj slovenského), že prečo sa z preambuly Európskej ústavy vymazala zmienka o kresťanskom Bohu. Odpovede sú skôr nervózne a stručné. Predsa, Európa je pestrofarebná a diskriminovať niekoho pre duchovnú orientáciu v integrovanej Európe nemožno. Veď „...oni už raz v Európe boli a úsilie tejto moslimskej krajiny o členstvo v EÚ je legitímne“ – počuli sme. A čo taká Ukrajina alebo Rusko, nepatria aj oni do Európy? V „hlavnom meste Európy“ človek vníma dramatické zmeny v myslení politikov.

Infraštruktúra a duch mesta pripomína akýsi sklenený Babylon. Na uliciach stretávate ženy so zakrytými hlavami. Multietnický charakter mesta je evidentný. Vnímate farby pletí a rozličnosť jazykov. Akoby Pán Boh zhromaždil rozptýlené národy sveta práve do Bruselu. Mrakodrapy zo skla a betónu, zasadené medzi historickými budovami belgického kráľovstva, pripomínajú snahy starého kontinentu tromfnúť newyorský Manhattan. No, čo už. Európa sa novou identitou sa nevzdáva cieľa – vyrovnať sa s tými za Atlantikom. Brusel symbolizuje neľútostné súťaženie. Kultúrne aj hospodárske. Integrovaná Európa sa stáva vážnym konkurentom ostatku sveta a v bojoch víťazom. Zdá sa.

Nič na tom nemení, že imidž mesta kazia agresívni bezdomovci. Sú to práve oni, čo pridávajú nezmazateľný kolorit a esprit prostrediu, v ktorom chudoba a bohatstvo je citeľne prítomná. Veruže tak, politická mašinéria Európskej Únie je dobre namazaným strojom. Všetko funguje. Logistika, informatika, poriadok a organizovanosť. V dvoch veľkých mestách Európy, v ktorých rokuje alternatívne 736 europoslancov (po schválení Lisabonskej zmluvy všetkými štátmi EÚ sa ich počet zvýši na 751), treba zabezpečiť ubytovanie, služby, parkovacie miesta. A nadovšetko bezpečnosť. Rada Európy, Európska komisia, Európsky parlament a Európsky súdny dvor sa etablovali v troch lokalitách (Brusel, Štrasburg a Luxemburg) a má dovedna 30 000 tisíc zamestnancov (*sic!*). Delegát zo Seniorátu Východoslovenského dištriktu ECAV poznamenal, že presne toľko zamestnancov má aj *US Steel Košice*.

Pokladá Brusel ľudskú hlavu už za zbytočnú?

Bruselská radnica je architektonický klenot

Brusel pôsobí majestátne. Idey Róberta Schumana, francúzskeho kresťanského demokrata a zakladateľa Rady Európy, sa zhmotnili do podoby, ktoré zďaleka nie sú ukončené. Nevieime, čím nás Brusel ešte prekvapí. Keď Hospodin zastavil stavbu Babylonskej veže, rozptýlil národy, čím umožnil vznik multikultúrneho sveta. V súčasnosti sa náš dezintegrovaný svet integruje. Honosné sídla európskych inštitúcií vzbudzujú tak i nepríjemné myšlienky. Niektorých vracajú k euroskepticizmu.

Páči sa Brusel Pánu Bohu? Keď opúšťate mesto, podobná otázka vám nevyhnutne prebleskne hlavou. Pavlova výzva modliť sa za predstavených sveta (1Tim 2, 1) sa stáva dôležitejšou ako kedykoľvek predtým. ■

Generálny biskup ECAV (M. Klátik) v rozhovore s bývalým slovenským komisárom (J. Figel'om)

Z ROKOVANIA RADY CIRKVI BRATSKÉJ

NOVEMBER 2009

RADA CIRKVI BRATSKÉJ ROKOVALA:

– o odchode kazateľa Pavla Halžu do dôchodku a postupe staršovstva a členského zhromaždenia pri hľadaní jeho nástupcu v košickom zbore.

– o postupe k posilňovaniu vzájomnej solidarity jednotlivých zborov v odmeňovaní správcov zborov.

1. Prijala informáciu bardejovského staršovstva o hľadaní kazateľa.

2. Vzhľadom na pretrvávajúci záujem trenčianskeho zboru o službu Ihora Huzija z Ukrajiny, RCB sa rozhodla pozvať ho na rozhovor.

3. RCB vzala na vedomie rozhodnutie levického zboru o vytvorení spoločnej neziskovej organizácie s obcou Horná Seč na vybudovanie a prevádzkovanie domova sociálnych služieb a pri spoločnom rokovaní so staršovstvom upozornila na riziká, ktoré sú s tým spojené. V tejto súvislosti prerokovala aj list kazateľa Miroslava Haszicsa, ktorý je jedným z iniciátorov tohto projektu a ktorého staršovstvo navrhuje do funkcie riaditeľa domova sociálnych služieb. Vzhľadom na dlhodobú orientáciu M. Haszicsa na sociálnu službu, Rada súhlasí s jeho uvoľnením do tejto služby. Vzhľadom na to, že jeho zámerom je duchovné pôsobenie aj v tejto novej funkcii, ponechala mu ordináciu a po 1–2 rokoch prevádzky zariadenia ju prehodnotí. Najmä o tom sa rozprávalo aj na stretnutí s levickým staršovstvom.

4. RCB rozhodla o termíne výročnej konferencie CB. Uskutoční sa v dňoch 30. apríla až 1. mája 2010 v Leviciach.

5. Pastoriálne stretnutie kazateľov na tému „*Manželstvo, sobáš, rozvod a nové manželstvo*“, sa uskutoční 24.–25. marca 2010.

6. Teologická konferencia *O zvestovaní biblických príbehov* s Davidom Jackmanom v spolupráci s European Leadership Forum pre kazateľov, členov staršovstiev a iných duchovných pracovníkov sa uskutoční 25.–27. marca 2010 v Liptovskom Mikuláši.

7. RCB mala rozhovor so zástupcom misie Reach Global, Toddom Hiltibranom a kazateľom Štefanom Evinom o vnútrozborovom vzdelávaní CCBT a povzbudila ich k uplatňovaniu v našich zboroch. Hovorili sme aj o situácii v získavaní misionárov pre Slovensko a možnostiach vysielania slovenských misionárov v spolupráci s Reach Global.

8. Na Church Planting Institute do Amsterdamu v marci 2010 deleguje Petra Prištiaka, Juraja Kohúta, Gabriela Gajdoša a Jána Henžela.

9. RCB odporúča kazateľovi Petrovi Prištiakovi prijať pozvanie Evanjelickej aliance na svetový kongres Lausanskej iniciatívy v Kapskom Meste v októbri 2010.

Z LEVICKÉHO ZBORU CB

Poukázanie

Tento spôsob je dobre známy z tzv. „*poukázania 2% z dane*“. Niečo podobné sme začali aj v zbore. Každý neanonymný darca, ktorý v roku 2009 venuje do zboru (t.j. v bielej obálke alebo prevodom na zborový účet) finančné dary v súhrnnej výške aspoň 200 €, bude môcť časť z nich – **konkrétne 5%** - venovať pre ním určenú kresťanskú organizáciu či službu v zbore alebo aj mimo neho. Toto voláme *poukázanie*.

Ako to bude vyzerat' v praxi? Môžem si vybrať ľubovoľnú kresťanskú organizáciu a zbor jej pošle 5 % z mojich celoročných darov?

Zjednodušene povedané áno. Staršovstvo pripraví zoznam služieb či organizácií, ktoré bude možné podporiť a darcovia si z nich po skončení kalendárneho roka vyberú. Ak nejaká organizácia, ktorú by chceli podporiť, nebude v zozname, ale spĺňa kritériá, môžu navrhnúť jej doplnenie. Aké sú kritériá, podľa ktorých sa tento „zoznam prijímateľov“ bude zostavovať?

Samozrejme, musí ísť o kresťanskú službu či organizáciu, a boli by sme radi, keby súvisela s misiou. Lebo tento príspevok chceme pokladať za príspevok nášho zboru na misiu.

PRAVIDLÁ POUKÁZANIA DAROV

PLATNÉ OD 1. 1. 2009:

Táto možnosť sa týka darov, ktoré sú:

1. Menovite priznávané.
2. Odovzdané v bielych obálkach alebo prevedené na zborový účet.
3. Celková výška daru na osobu v danom roku dosiahla aspoň 200€

Na otázky odpovedal hospodár zboru Rast'o Števkó

Zdroj: INFOLIST CB Levice, 9/2009

DIALÓG

12/2009, II. ročník

mladých

**Špeciálne vianočné číslo
alebo
umelci medzi nami...**

redakčná rada: **Eva Myjavcová (predsedníčka)**
Bohuslava Bánová
Juraj Institoris
Bohuslav Piatko

KONTAKTY:

vedúca redaktorka: **Eva Kianičková**
e-mail: **kianickova.eva@gmail.com**
mobil: **+421 903 822 042**
redakcia: **Jana Cabadajová**
Dalibor Beregszászi
Nad'a Máhriková

grafické spracovanie: **Nad'a Máhriková**

KOMENTUJTE témy z Dialógu aj z Dialógu mladých! Takisto, ak radi píšete **BLOGY**, alebo robíte **FOTKY**, neváhajte a ozvite sa nám, radi vám dáme priestor pre uverejnenie! Svoje reakcie a iné príspevky nám posielajte na:

kianickova.eva@gmail.com

Takisto sa môžete zapojiť do diskusie na:

www.mesacnikdialog.sk

Tešíme sa na ďalšiu spoluprácu :)

nezmenil som sa

Som tu zas.

Nezmenil som sa, prešlo toľko chvíľ od nášho posledného stretnutia, no ja som rovnaký. Stále dokážeš rozpoznať moje zlyhania bez toho, aby som ti o nich povedal, stále dokážeš vidieť trápenia môjho srdca, bez toho, aby som plakal.

Som tu zas a vôbec som sa nezmenil. Ani dnes to nebude iné, ani dnes nebudú moje ústa vraviť slova, ktoré chceš počuť, alebo ktoré by som mal hovoriť. Nezmenil som sa, pretože stále hľadím len na seba, môj strach, ktorý ma ničí, ma vedie k tebe a viem, najskôr si sklamaný z toho, že som sa nezmenil.

Ešte stále
t u s o m
a ani teraz
sa neme-
ním, ostá-
vajú tu len
prosby, len
moje túžby,
od ktorých
neviem od-
vrátiť svoj
zrak. Aj tú-
to chvíľu
chcem ve-
novať se-
be, chcem

Lenka Slobodová

hovoriť o svojom dni, o tom, ako som zas padol a nedokázal sa postaviť. Nechcem počúvať o tom, ako si sa snažil mi pomôcť, pretože viem, že práve moja slepota mi zabránila v tvojej pomoci. Je to moja chyba, ja viem, a taktiež viem, že zajtra padnem znova a tvoju ruku nebudem vidieť. Otvoriš mi oči?

Nezmenil som sa, aj keď ťa o to prosím. Nezmenil som sa a viem, veci okolo mňa sa nezmenia tiež. Som tu, práve teraz, na kolenách a je to jediné, čo mi môže dnes pomôcť, aj keď rozprávam len ja, aj keď nenechám, aby si mi niečo povedal.

Som tu zas. Biedny, sklamaný, plný zloby a temnoty. Nezmenil som sa, dokonca ani od nášho prvého stretnutia. A aj tak viem, že tu nie som zbytočne.

Anonym

Michaela Hrubová

až kým nás...

ľudia si polihali po kopcoch
menia sa
na kamenné dosky
v pravých uhloch kričia tupé mená
akoby z lavíc hlásili svoje absencie

a čas
ťa už chytil za palec
kráčate spolu
na vysokých podpätkoch

bezmávanie

stratené otázniky
vybrúsili vety na výčitky
a tajomstvá na roky
tak ostré
pri kríži

už dávno
si tu nebola
oprášť mi listie z ramien
nedeľa

Lukáš Katuščák

Roman Uhrňák

Roman Uhrňák

Rebeka Nagvová

Tina Hudáková - Oľtový háj

ticho

Je tu ako v rozprávke, či v krypte,
ticho a pokoj.

Počuť iba pukanie dreva v ohni,
iba šuchotanie stebiel trávy.
Počuť, ako rannou rosou umývajú
svoje telička púpavy.

Ó, to je blaženosť.

Nádhera, ako v nebi.
Čistá pramenitá voda – ako keď sa
z vrečka vysypú diamanty,
sivé skaly, ktoré vyzerajú ako silne
opevnené hrady.

Naozaj, ako v rozprávke.

Iba tu i tam po troške zaznie smiech,
či hlasný výkrik dieťaťa.
Výkrik radosti, šťastia i pokoja.

Rušte! Ticho!

Počúvajte šepkanie stromov, ľudia!
Načúvajte detskému kriku!

Či vaše hlasy sú azda krajšie?

Hundravosť.

Zuzka Jurčová

Roman Ulrík

Daniel Jurčo

neónka

Vošla som do chladnej miestnosti zariadenej nábytkom z doby pionierskych šatiek, ožiarenej svetlom neónovej lampy. V pravom rohu tejto bezútešnej miestnosti stálo jednoduché zrkadlo pokryté spústou malých škvmiek a väčších škvrn. Silou mocou sa ma snažilo presvedčiť, že moja hlava má tvar zvädnutej hrušky. Nuž, veci nie sú vždy také, aké vyzerajú. Neónka začala energicky tancovať, až sa jej z toho roztriasli kolená. Až teraz som si uvedomila, že nahodili modrastý nádych a pravdepodobne prestali držať diétu. Nemotorné som si sadla na kovovú stoličku s kovovým operadlom, natretú vyblednutou čiernou farbou. Pozrela som sa na svoj znetvorený obraz v zrkadle. Vzhľadom na to, že som si nebola vedomá toho, kde sa vlastne nachádzam, začudovala som sa, že na mne visí tvrdé nemocničné pyžamo asi o päť čísel väčšie ako by sa patrilo. Bzukot neónového svetidla sa po pár minútach zmenil na sladkú detskú uspávanku a ja som sa s hrmivým rachotom zrútila na špinavú dlážku zaodetú žltkastým linoleom. Z dveri oproti, ktoré som si predtým nevšímala, sa vyrútila obtlstlá staršia pani s vlasmi farby zrelej slivky. Pozrela sa na mňa ako na zjavenie. Podišla ku mne a vymanila ma zo zovretia linolea. Celá som sa triasla a zahmlievalo sa mi pred očami. Na čelo mi vystúpil vlažný pot.

Vážne, nebol studený. Dotyčná ženská ma odhodlane viedla v objatí cez spomínané dvere, potom cez asi ďalších desať nespomínaných dverí ku mrazivej železnej konštrukcii nenápadne pripomínajúcej posteľ. Prinútila ma ľahnúť si a vystrieť ruku. Z môjho snového stavu ma prebralo prudké pichnutie do mojej žily. Ruku som mala samú modrinu napojenú na akúsi hadičku. Nechápala som, o čo ide. Nevedela som, prečo som tu. Bolo mi to jedno. Odrazu sa mi po tele prehnal príjemný hrejivý pocit od končekov prstov na nohách až po vlasové korienky. Niečo mi vrazilo päťou do hlavy a uvalilo ma do hlbokého spánku.

Sníval sa mi sen, sny, tisíce snov. Všetko sa so mnou rozprávalo. Prihovárali sa mi holuby, lampy, dvere, budovy, listy, stromy, blato, mláky... Nerozumeli mi. Ani holub, ani mláka. Chcela som kričať, že chcem odísť, utiecť, že chcem vysvetlenie, že som nikomu nič hrozné neuro-

bila, že chcem milosť, že chcem zmiznúť z tých snov, tých väzení. Nerozumeli mi. Vôbec. Nechápali môjmu jazyku, mojim túžbam, mojej duši. Zdalo sa mi, že prešli stovky a stovky rokov, že toto je teda asi smrť, že to je to peklo...

Na počudovanie, opäť ma prebrala stará známa neónka. Pomaličky som otvárala zaspaté oči. Išli ťažko, veľmi ťažko, pripadalo mi to ako znovu-zrodenie. „Dobré ráno!“, začula som. Odpochala som si uši a načúvala som, či sa znova nezozve hlas, ľudský hlas, ľudská reč, ktorá rozumie, že chcem utiecť. Stalo sa. Blízko, celkom blízko pri mojom ľavom uchu. „No čo, vyspala si sa?“ Nebola som schopná odpovedať. Bola som šťastná, bezhranične šťastná. Po dlhom čase som sa smiala. Rehotala som sa ako zmyslov zbavená. Nepretržite na mňa rozprávali. Neviem, čo to bolo, ale boli to ľudské hlasy, myšlienky ľudských mozgov, ľudské frázy... Vedela som, že som doma a žijem. Nedokážem zaprieť svoju ľudskú podstatu, svoje ľudské vyjadrovanie sa. Kto si ma chytil za ruku. Jemne, starostlivo a láskyplne. Cítila som, že je tu so mnou, ale chcela som to počuť. Spýtala som sa: „Kde si?“ „Tu som, som tu s tebou.“

Debora Pastirčáková

várak jesene

Otočil som sa. Nejaký už žijeme, zvykli sme si na to všetko. Niekedy si sadneme, premýšľame nad minulosťou, v hlave sa nám objavujú otázky ohľadne budúcnosti a nevedomky nám preteká cez prsty prítomnosť. Sadnem si na lavičku a pozorujem ľudí, behajúc z jednej strany na druhú, neviem, mám v ich pohybe hľadať nejaký zmysel?

Keď som konečne mal pocit, že si moje nohy oddýchli, postavil som sa. Bol chladok, aspoň keď zafúkal vietor, no inak bolo stále cítiť teplo mesta. Nerozmýšľal som kam idem, mám predsa veľa času a to ma vždy fascinovalo. Mohol som vykračovať naozaj pomalým krokom a sledovať iné tvare, reklamy a možno aj sám seba. V tvárach druhých som videl odraz svojej

tváre, ani neviem prečo, akoby som videl sám seba utekajúc niekam, za niečím a nevšímajúc si nič iné. Mal som čas a to

bolo úžasné. V poslednej dobe sa mi to stávalo málokrát. Sám som sa vždy niekam ponáhľal a splynul som s mravenčím mestom. Teraz to bolo úžasné sledovať to a nebyť toho súčasťou.

Utreľ som si pot na tvári a znova som si sadol. Pozrel som sa na dlane. Túto noc som moc nespál, cítil som to. Bude to túto noc inak?

Zdvihol som svoj zrak na ulicu pred sebou, celé mesto na mňa pôsobilo tak únavne, tak akoby sa blížil odpočinok, a asi som vedel, že sa po roku naozaj blíži. Dážď. Listy...

Anonym

Rebeka Nagyová

Daniël Jurčo

bez teba

Vietor rozfúka lístie z chodníka,
ranné svitanie hviezd zhasína,
prebúdza sa sen
a ja chcem cítiť Teba len.

Každé ráno, každý deň,
pri Tebe vstávať, zaspávať.
Bez teba som sám,
blúdím, neviem kam.

Bez Teba som sám,
len túžbu v srdci mám.

Z neba padá prach z rozpadnutých hviezd.
Aj dýchať mám strach,
keď Teba tu niet.

Príde znova čas, keď budem cítiť jas,
každý deň, tak ako dnes
z tých hviezd, čo svietia v nás.

Terka Králiková

Michaela Hrubová

Daniël Jurčo

Daniël Jurčo

PSORASOL®

Nový prípravok nielen na psoriázu

100 % PRÍRODNÝ PRODUKT

podporujúci liečbu kožných ochorení, ako sú psoriáza, atopický ekzém, dojčenský ekzém a dermatitída.

Príroda je jedinečný zdroj zložiek, ktoré podporujú zdravie.

PSORASOL je 100 % prírodný produkt, ktorý neobsahuje žiadne chemicky vyrobené alebo geneticky modifikované zložky.

PSORASOL je výborný prípravok na starostlivosť o pokožku pochádzajúci z čistého a prírodného prostredia severného Fínska.

PSORASOL

- zjemní a vyhladí Vašu pokožku,
- je vhodný na použitie na celé telo,
- je určený na všetky typy pokožky,
- sa dobre absorbuje,
- neobsahuje arómy ani farbivá,
- neobsahuje žiadne syntetické látky.

Nájdete vo Vašej lekárni.

Uvedené prípravky si môžete objednať u nás, vo Vašej lekárni alebo na www.eulekaren.sk.

Výhradný distribútor: TRANSMEDIC SLOVAKIA, s.r.o., Lazovná 68, 974 01 Banská Bystrica
Tel.: 048 / 471 18 19, 471 18 29, 471 18 30, e-mail: faktury@transmedic.sk, www.transmedic.sk

Január:

Ako žijú kresťanskí podnikatelia?
Prispejte svojimi názormi do témy:
SONDA DO PODNIKANIA

Február:

Otvárame ďalšie tabu.
Vyjadrite svoj názor (aj anonymne) k téme:
ANTIKONCEPCIA A MY

Marec:

Zamyslite sa a napíšte o ženách, ktoré boli
v blízkosti Ježiša počas Veľkej noci v téme:
VEĽKONOČNÉ ŽENY

Privítame Vaše názory a postrehy:

dialog@mesacnikdialog.sk

v diskusnom fóre na:

www.mesacnikdialog.sk

aj písané na adresu redakcie

ZAPOJTE SA AJ VY DO TVORBY DIALÓGU